Milliy tiklanish

Gazeta 1995-yil, 10-iyundan chiqa boshlagan

Har oyda ikki marta chop etiladi

O'zbekiston Milliy tiklanish demokratik partiyasining ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy gazetasi

2004 yil, 3 aprel, shanba

5 (286) son

ХАЛҚ ЕНГИЛМАЙДИ

ТЕРРОРИЗМГА ЙЎЛ ЙЎҚ!

Халқимиз ўз миллий мустақиллигига қувониб, мана ўн тўрт йилдан буёнига тинч меҳнат — ҳақиқий маънода ўз-ўзини тиклаш, ўнглаш, озод ҳаётини фаровонлик изига солиш билан банд. У тез орада тарих ва тараққиётнинг жуда катта умидбахш йўлига чиқиб олиши ва ҳеч нарсага қарамай ундан дадил одимлаши тиниқ ойнадай аён бўлиб қолди. Не ажабки, унинг шу тинч ва ҳаддан зиёд олижаноб тикланиш меҳнатини кўролмайдиганлар ҳам етишиб чиқяпти. Улуғ карвон бораяптию ўзини билмаган итлар ҳуряпти, карвонни тўхтатаман деб, йўлдан қолдираман деб, хуруж қиляпти.

Лекин инсоният карвони қачон йўлдан қолган, қачон итларга қараб қўрқиб-пусиб ўтирган ва ҳеч қачон бундай бўлмагай!

Цивилизация ва тараққийпарвар инсониятга ўз ҳолича уруш эълон қилган, ўзларига ўртаасрчилик ёвузликларини касб этиб олган мудҳиш ниятли кучлар яна ва яна муқаддас Ўзбекистон заминида қон тўкдилар, бебошлик, бошбошдоқлик келтириб чиқаришга уринмоқдалар. Сарзаминдаги ишларидан кўриниб турибди: уларга ҳеч нарса кифоя эмас: яна ва яна сонсиз-саноқсиз марта қон тўкиш, бузғунчиликлар қилиш, вайронагарчиликларга қўл уришни мўлжаллаб турадилар.

Соғлом ақл-идрокка сира тўғри келмайдиган ва ҳатто ўзлари ҳам нима исташларини тузук-қуруқ тушунтириб беролмайдиган аллақандай ва алланечук «халифачилик ҳукмронлиги» ҳамда «халифачилик» турмуш тарзи даъвосида ер юзини ағдар-тўнтар қилишдек машъум, хуфёна режалар тузадилар ва уларни ўта бадрафтор қонли усуллар билан амалга оширадилар.

Тинчлик, тотувлик, муроса, яхши ҳаёт йўлида яқин ҳамкорликка бел боғлаган инсониятни ва айниқса Ўзбекистон каби яқинда тараққиёт ва миллий тикланиш йўлига кирган, ўз одил, мустақил сиёсатини қатъият, дадиллик билан изчил олиб бораётган мамлакатларни саросимага солиш, халқлар ўртасида ваҳима, қўрқинч, келажакка ишончсизлик қўзғатишга, одамларнинг қўлини ишдан совутиш, яшашдан бездириш, жондан тўйдиришга зўр бериб уринадилар. Булар беш-ўнта безори ёхуд нон тополмай қолиб ҳаётдан безган бадфеъл, бадрафтор, бадкорларнинг иши эмас, асло! Юрт нима, туз нима, орият-оқибат, инсонгарчилик нима — билмаган, маҳалласида зўравонлик қиладиган бир тўда унсурлар ҳам эмас балки!

Булар бизнинг кунларимизда «халқаро терроризм» деб ном олган, XX асрда — инсоният озодлик ва демократия самараларидан баҳраманд бўлаётган замонда шу улуғ озодлик ва демократиянинг кушандаси бўлиб чиқаётган янги офатнинг ижрочилари! Уларни ким нима деб атамасин — «камикадзе», «мужоҳид», «фидойи» ёки «ғозий» — барининг моҳияти битта — уларнинг бари тириклик ва тараққиёт кушандаси!

Қаерда, қачон, қайси мамлакатда «халифачилик» рўшнолик ва равнақ, тинчлик ва омонлик келтирди? Одамларни ҳотиржам, бағри бут, бахтиёр қилди? Икки-уч минг йиллик тарих саҳифаларида бунга биронта бўлсин ишонгулик мисол борми?

Қаерда, қачон, қайси мамлакатда зулм, зўравонлик, бегуноҳ қонлар тўкиш, қонуний ҳукуматларни ағдариб ташлаш, ўрта асрчиликнинг инсоният аллақачон рад этган чириган анъаналарини ўрнатиш, тирилтиришга уриниш кимга, қайси тўдага бахт-саодат келтирди! Бирон бир мисол борми бунга?

Алжираган, абдираган, бошдан оёқ параноя билан лиқ тўлган ғояларни тиқиштириб, инсониятни тараққиёт йўлидан чалғитиш, турли-туман ажал қуролларию ёш-ёш йигит-қизларни марқуқ ва манқуртга, кўкнорихаёлга айлантирадиган ўта машъум воситаларни ишга солиб, гўё ер юзида «қиёмат-қойим»ни яқинлаштириш, инсоният маданиятини остин-устун қилиб ташлашдан бошқа муроди бўлмаганлар кўз ўнгимизда ҳатто Худони ҳам алдаш, чалғитиш, уни фақат гўё ўзиники қилиб олиш учун уринмоқдалар. Улар ўз машъум жинояткорона ишларига Худони ҳам шерик қилишликни истайдилар. Бўлмагай! Худо Ягона ва барчага баробар!

У завол, зулм, риё, зўравонликдан мутлақ покдир!

Завол фақат террорчиларнинг ўзларидадир. Ва узоқ бормай ўз қилмишларида заволга ботурлар. Бефойда зиёнбудликнинг охири қачон, қаерда бўлмасин вой!

Шулар билан бирга — келинг — ўзимизга, ўз юртимиз ва ундан ҳам ортиқроқ — ер юзининг фуқароси каби доим ҳисоб бериб турайлик. Нима учун кейинги ўн-ўн беш йил ичида терроризм балоси бунчалар кенг ёйилиб, офат тусига кирмоқда, ҳатто халқаро миқёсга чиқмоқда, тотал зўравонлик вазиятини вужудга келтириш ва инсониятни унга кўниктиришга, гўё бу муқаррар шундай бўлиши кераклигига ишонтиришга уринмоқда?

Ким қаерда, қандай тарзда уларга турли қурол-яроғлар, ажал аслаҳаларини етказиб бермоқда? Ким, қандай уларни бунчалар зўр ва туганмас маблағлар билан мунтазам таъминламоқда? Боқмоқда? Ўқитмоқда? Ер юзига вабо каби ёйилишига шарт-шароит яратмоқда? Ахир бу халқаро ва миллий демократик қонунларни босиб-янчиб ўтаётганлар, шундай қилишга одатланганларнинг иши эмасмикин?

Террорчи терроризм ўнгиридан чиққандан кейин қаердадир яшайди, қаердадир йўл юради, қаердадир тайёргарлик кўради. Шунчалар катта тайёргарликларни талаб қиладиган мудҳиш ишлар фақат даҳшатли портлашлар, хунрезлик, одамкушликлардан сўнггина очилиши керакми? Улар ҳар биримизнинг бепарволигимиз, хафсаласизлигимиз, лоқайдлигимиз, ва айниқса, қонунлар олдида фуқаро сифатида ҳар томонлама масъулиятимизни тўла доирада англамаслигимизни маълум маънода ўзларига қурол ва ёрдамчи қилиб оладилар. Улар бизнинг фуқаро сифатида бепарволигимиздан, лақмалигимиз, соддалигимиздан, эътиборсизлигимиздан ҳар томонлама ғаламисларча фойдаланадилар. Чунончи, кейинги аниқланган фактларга қараганда Испанияда поезд портлатилиб юзларча бегуноҳ одам қурбон бўлиб кетмас эди, агарда аввалроқ бунинг шабадаларини сезган полициячилар сезгир, ҳушёр, фаросатли ва огоҳ бўлганларида!

Конституциямизнинг 15-моддасида олтин сўзлар муҳрлаб қўйилган: «Давлат, унинг органлари, мансабдор шахслар, жамоат бирлашмалари, фуқаролар Конституция ва қонунларга мувофиқ иш кўрадилар». Қонунларга мувофиқ иш кўриш уларнинг олдида тўла жавобгарликни англаш, ҳис қилиш мажбурияти демакдир. Қайси бир қонун олдида жавобгар субъект ёки уларнинг жами қонунларга мувофиқ иш кўришда андак бўшанглик, бўштоблик, лоқайдлик ёки менсимасликка йўл қўядиган бўлса, бу нарса дарҳол ишларнинг бориши, ҳал қилиниши, сифати-савиясига акс таъсир кўрсатади. Умуммиқёсда олганда, терроризм ҳамда унинг раҳнамо ва ижрочилари худди мана шундан устомонлик, маккорлик билан фойдаланадилар. Шундан фойдаланиб, ўзларига яширин уялар қурадилар, одам ёллайдилар, молияга эга бўладилар. Халқаро миқёсда рўй бераётган воқеалар мана шуларни исботламоқда.

Ўзбекистон тараққиётининг келажак уфқларига олиб бориш тартиб-қоидалари, меъёрларини белгилайдиган ўнлаб, юзлаб қонунлар бунёд бўлмоқда. «Халифачилик» тарафдорлари худди мана шу нарсани — жамият, ҳаёт демократик қонунлар изига тушаётганлигини кўролмайдилар. Чунки улар биладилар: қонунга мувофиқ иш кўриш у чинакам фуқароликнинггина эмас, балки чинакам зиёлиликнинг ҳам белгиси!

Биз инсон омили деймиз ва нечоғлик ҳақ мавжуд бу сўзларда! Бу сўзларни биз «Миллий тикланиш» демократик партиясининг дастурига, унда ифодаланган ғояларнинг мағзи-мағзига сингдирганмиз.

Аслида инсон омили бу — қонунларга мувофиқ иш юритиш омилидир. Зотан шусиз инсон омили ҳақидаги гап пуч ва мазмундан холи — ҳавол бўлиб қолиши мумкин.

Инсон омили бу яна шунга чамбарчас боғлиқ тарзда жамиятга, ватанга, ўз тақдирига огоҳлик омили ҳамдир. Келинг, баралла айтайлик, инсон омили кучайган, огоҳлик зиёли, оқил қудратга айланган, қонунга мувофиқ иш кўриш ҳаётнинг кундалик тарзига айланган ерда — терроризм ҳеч қачон уя қуролмайди, томир, илдиз отолмайди.

Шунинг учун ҳам Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг халққа даъват қилиб қайта-қайта огоҳликка чақиришида ҳар бир фуқаро учун жуда катта инсоний маъно бор.

Огоҳлик зиё ва маърифати яшаркан, ҳеч қандай терроризм ёки унинг турли-туман мараз намойишлари халқ қалбига томир отолмагай ва уни ҳеч бир вақт издан чиқара олмагай!

Иброҳим ҒАФУРОВ

ОЗОДЛИК ҲАМ, ТИНЧЛИК ҲАМ АЗИЗ

— Нимани қадрлайсиз?

Яхши-ёмонни кўрган, оқ-қорани таниган одамга шу саволни берсангиз, албатта:

— Тинчлик-омонлик, озодлик, — дея жавоб беради.

Бу — бир кишининг шахсий фикри эмас. Замонлар синовидан ўтган ҳақиқат. Чунки вайронада ҳеч қачон гул унмайди. Қон устига фақат қузғунлар қўнади. Нафрат фақат қаҳр, ёвузликка доя бўлади.

Тинчлик, осойишталик, омонликда эса одам боласи ўз қадри, ўзгалар қадрини ҳис этади. Кўнглида яратиш, бунёдкорликка рағбат уйғонади. Фаровонлик ҳам, орзу-ҳаваслар рўёби ҳам, шахс ва жамиятнинг юксалиши, тараққиёти ҳам тинчлик билан боғлиқ. Ободлик тинчлик заминига келади.

Биз — дунёдаги энг заҳматкаш халқлар каби ёмғирли кунлардан сўнг ҳаволар очилиб кетганига суюниб турган чоғимизда, қиш бўйи ҳосилга ҳозирланган тупроғимизга чигит қадаб, белни меҳнатга боғлаган умидли пайтларимизда нохушликлар бўлиб қолди.

Албатта, инсон ўлими — фожиа. Ҳамма ҳам дунёга яшайман, бахтли бўламан, деб келади. Шу маънода бегуноҳ кишилар заволи қайғули.

Аммо бу — ҳаёт. Инсоният бошига ҳар хил кунлар тушиши мумкин. Шунинг учун биз аёлларимиз, оналаримизни бу синов дақиқаларида оқила, мулоҳазали бўлишга чорлаймиз. Бу замин, ота мерос юрт — бизники. Биз Ватан олдида ҳам, кўз қорачиғимизда асраётган фарзандларимиз тақдири учун ҳам жавобгармиз. Шунинг учун фарзандларимиз, оиламизга жоҳиллик нима, ёвузлик нима, унинг нохуш оқибатлари нима — ҳаммасини тўғри тушунтиришимиз керак. Саросимага тушмаслик, ваҳимага берилмаслик, ҳар хил "миш-миш"лар олдида довдирамаслик — бизнинг ҳам фуқаролик, ҳам оналик бурчимиз.

Ўз меҳнат жабҳамизда ҳар қачонгидан ҳам кучли, жипс туриб, дилимизда Ватанимиз, озодлигимизга эътиқодни мустаҳкам тутиб яшаш, меҳнат қилиш ҳар биримизнинг муқаддас вазифамиздир. Биз барча опа-сингилларимизни шу яхшиликка даъват этамиз.

Зеро, миллат, халқнинг кимлиги бошига иш тушганда билинади. Биз кўп жоҳилликларни ақл билан енган халқмиз. Ақл, ирода, маърифат зиёси миллатни тиклайдиган, унинг шаън-шавкатини юксалтирадиган, қудратли этадиган буюк омиллардир.

Юртимизда тинчлик-эминлик, хотиржамлик бардавом бўлишини истаймиз.

Ойдин ҲОЖИЕВА, ОЛМОС, Кутлибека РАҲИМБОЕВА, Хосият БОБОМУРОДОВА, Дилбар ҲАЙДАРОВА

УЧРАШУВЛАР, МУЛОҚОТЛАР

Шу кунларда Олий Мажлиснинг депутатлари ўз сайловчилари билан учрашиб, дунё миқёсида ва қолаверса, Ўзбекистонда бўлаётган глобал воқеаларнинг мазмун-моҳияти, парламентнинг бўлажак сессияси кун тартибига киритилган масалалар, иқтисодий ислоҳотлар руҳида тайёрланаётган қонун лойиҳалари, халқаро терроризмга қарши курашнинг долзарб вазифалари ҳақида суҳбатлашмоқдалар.

Куни кеча Олий Мажлис Матбуот ва ахборот қўмитасининг раиси, Олий Мажлисдаги «Миллий тикланиш» фракциясининг аъзоси Ўткир Ҳошимов ҳамда Олий Мажлис Оила ва аёллар муаммолари комиссияси раиси, «Миллий тикланиш» фракциясининг аъзоси, Тошкент вилояти ЎЗМТДП кенгашининг раиси Шарифа Салимова Тошкент вилоятининг Янгийўл шаҳри, Янгийўл, Паркент туманида бўлиб, туманларнинг чекка қишлоқларида, қишлоқ фуқаролар йиғинларида, маҳаллаларда одамлар билан учрашдилар. Шунингдек, корхоналар, коллежлар, мактабларда бўлдилар. Турли соҳаларнинг вакиллари, кексалар, ёшлар, қишлоқларнинг аҳллари терроризм хуружларини, ваҳшиёна хунрезликларни бир оғиздан қораладилар.

«МТ» Ахборот хизмати

ТОКИОДА АЛИШЕР НАВОИЙ ҲАЙКАЛИ ОЧИЛДИ

Японияниинг Сока Университетида Алишер Навоий ҳайкалининг очилиши маросимидан.

«ЖАҲОН» ахборот агентлиги

ТУЯНИНГ ЮКИ ЕНГИЛ БЎЛСА...

Шу йил 26 март куни Япониядаги энг нуфузли олий ўқув юртларидан бири Сока Университетида буюк мутафаккир ва давлат арбоби, халқимизнинг атоқли шоири Алишер Навоий ҳайкалининг очилиш маросими бўлиб ўтди.

Ўзбек халқининг кўҳна тарихи, бой ва бетакрор маданий меросини хорижий мамлакатларда тарғиб этиш, Ўзбекистон ва Япония ўртасидаги ижтимоий ҳамда маданий-маърифий алоқаларни янада ривожлантириш мақсадида амалга оширилган ушбу тадбир ўзаро муносабатларимиз тарихида муҳим воқеа бўлди.

Ҳазрати Навоий ҳайкалини университет ҳудудида Европа ва Америка қитъаларида яшаб ижод этган улуғ шахслар, файласуфлар ва шоиру-ёзувчилар қаторидан нафақат миллатимиз, балки бутун Шарқ халқлари вакили сифатида қад кўтаргани қалбларимизни фахр ва ифтихорга тўлдирди.

Буюк гуманист, тинчлик ва дўстлик куйчиси Алишер Навоий Японияга ташриф буюрса қувонмай бўладими. Ҳайкал муаллифи Ўзбекистон халқ рассоми Равшан Миртожиев. Унинг ижоди маҳсули — Навоий ҳайкали ўтган йили Москва шаҳрида ҳам ўрнатилган эди.

Ўшанда Москва шаҳар мэри Юрий Лужков ҳайкал қошида Навоий ғазалини ёддан ўқиб бергани ҳали-ҳануз кўз ўнгимизда.

Улуғларни руҳини шод этиш, меросини ардоқлаш, авлодларга унинг таълимотидан сабоқ бериш, ижодидан хабардор бўлиш ҳам маънавиятдан.

Марғилонда икки юз мингдан ортиқ аҳоли истиқомат қилади. Олим-уламолар кўп етишиб чиққани боис, илму-маърифатда ўз ўрнига эга. Жаҳонга машҳур дунёвий ва исломий илм соҳибларини берган — бу гўша.

Шундай давлатманд одамлари борки, улар тўрт — беш марта, ҳатто, ундан кўпроқ ҳажга борганлар. Давлати зиёдалар ота-оналарининг қабри қўним топган мозоратларга ўн-ўн миллионлаб маблағ харжлаб, кошона-мачитлар, баланд айвонлар бунёд этишаётир. Аммо Марғилонда Алишер Навоийнинг хайкали йўқлигини улар билса ҳам, худди билмагандай.

Шаҳар хокими билан учрашиб мутафаккир бобомиз руҳини шод этиб, унинг номи билан аталувчи боғ яратиб, ҳайкал қўйиса айни муддао-ку, дедик. Маблағ йўқ, дейишди. Ишончимиз комилки, ихлос билан ҳаракат қилинса, маблағ ҳам топилади. Навоийдек бобомизга ҳайкал қўйиб, унинг номи билан аталувчи боғ яратиш таклифи билан чиққан ҳокимга халқ раҳмат айтади холос.

Кўпни кўрган бир зиёли мўйсафидга Марғилонда Навоийнинг ҳайкали йўқ экан, десак, э, ҳайкал дейсиз, шаҳар молбозори Ҳазрат Али зурриёдлари абадий қўним топган қабристон ва дунё фиқҳ илмининг асосчиси Бурҳониддин ал-Марғиноний "Ҳидоя" асарини ёзган чиллахонаси ўртасида жойлашган". Устига-устак, яшайдиган хонадонлар мол бозор билан туташ. Санитария-эпидемиология хизмати борми ўзи?

Халқда бир нақл бор: Туянинг юки енгил бўлса,ётағон бўлади.

Биз Марғилонда кўрганимизнинг бир шингилини ёздик холос.

Марғилон қадимий маданият масканларидан бири сифатида тарихий шаҳарларимиз қаторида ўз кўркини намоён эриб турса деймиз.

Холис НИЯТ

> *“Маънавиятсиз инсон худди товуққа ўхшайди, қаноти бўлган билан баланд парвоз қила олмайди.“*
>
> **Мухтор ШОХОНОВ**

Саҳифаларни варақласангиз:

2-бетда АНДИЖОНГА ЯРАШГАНДИР «АМИР ТЕМУР» ОРДЕНИ

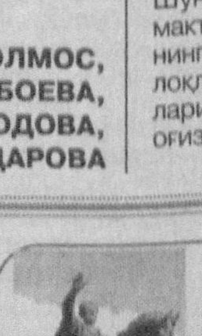

МОСКВА ОСТОНАСИДА

3-бетда ЧАҚМОҚ БИЛАН «ЧЎҚИШГАН» ЧЎПОН

4-бетда ХАСИС ХОТИНСИЗ ҚОЛДИ

АНДИЖОНГА ЯРАШГАНДИР «АМИР ТЕМУР» ОРДЕНИ

Ислом КАРИМОВ:

Андижон халқи ўзининг азму-шижоати, яхшиликка интилиши, тадбиркорлиги билан нафақат мамлакатимизда, балки чет эллик ҳамкорлар ўртасида ҳам обрў-эътибор топмоқда.

Андижон ҳақида, бу гўзал юртнинг қадимий тарихи, бу ерда яшайдиган одамларнинг ноёб фазилатларга эга экани, мардлиги ва вафодорлиги, ташаббускорлиги ва изланувчанлиги ҳақида кўп гапириш мумкин.

СОДДА ДИЛ — ИЙМОНИМ МЕНИНГ, БОБОДЕҲҚОНИМ МЕНИНГ...

Қирқ кокилни ўриб олган келинчаклар — мажнунтоллар. Хонободга ҳусн бериб, меҳмонига қуллуқ қилган мажнунтоллар! Шу мажнунтол қошларига бир борсанг, яна кўргинг келиб қолган мажнунтоллар.

Хонобод мўжазгина шаҳар. Пешонангизда тоғлар туради. Кўм-кўк, кўм-кўк, ҳаммаёқ кўм-кўк. Мусаффо сўзи бу гўшага атаб айтилгандай.

Тонг чоғлари булбуллари сайраб турган Хонободда бўлганмисиз? Оқ малакнинг билагига қиёсланган оқ қайинлар борлигини кўрганмисиз?

Хонобод йигирмага кирганда андижонликлар тантаналар қилишганди. Шоирлар оёғига қўйилар сўйишганди. Бизни ҳам сўлим шаҳар хусну-малоҳати ўшанда ўзига ром этганди. Муҳаммад Юсуф билан бирга бориб байрам қилгандик. Одамлар ҳам у замонлар беғуборроқ эдилар. Бозорлар ҳам у қадарлик инсонлар тақдирига даҳл қилолмасди. Эртадан то кечгача, шоир тили билан айтар бўлсак, роса маза қилгандик:

Шу азиз тупроқдир,
шу қадим қўрғон,
Дунёга Бобурдек
шоҳларни берган.
Моҳларойимларнинг
сочларин ўрган,
Нечун қуллуқ қилмай
Андижонга мен!

Бу сатрлар Хонободи бор Андижонига шоирнинг эҳтироми эди.

Шундан бери ҳар гал Андижонга борганимда албатта, Хонободни кўриб қайтишга одатландим.

Таърифини юз марта эшитгандан кўра бир марта кўрган афзал. Ўзи бир кўрсангиз хумори тутадиган бўлиб қоласиз.

Бу гал ҳам Жалақудуқ тумани пахтакору ғаллакорларининг ибратли ишлари хусусида мақола ёзиш баҳонасида Хонободни яна кўриб олдим. Етказганига шукур, Аллоҳга беадад шукур. Умрида тоққа чиқмаган ўзбеклар бор. Умрида от минмаган эркакларни айтмайсизми? Биз эса Хонободда худди курортларда юргандай юрибмиз.

Жалақудуқ мамлакатимизда аёл ҳоким бошқараётган ягона туман. Аммо Манзура опа Эгамова анча-мунча эркакларга туманни қандай бошқаришни кўрсатиб қўйди. Ўн йиллар буёғида кузатилмаган 2003 йилдай оғир шароитда ҳам Жалақудуқ пахтакорлари йиллик режаларини 111,29 фоизга бажардилар.

— Туман бўйича етиштирилган пахта ҳосилининг етмиш фоизидан ортиғи биринчи навларга сотилди, — дейди Сўфиқишлоқ пахта тозалаш акциядорлик жамияти раиси Авазбек Маниязов. — Пахта етиштирувчиларни ҳам, уни қайта ишловчиларни ҳам қувонтирди. Ҳа, тупроқнинг инсонга тортиқлари кўп. Жалақудуқ деҳқонининг заҳматларига яраша Худо берди. Далага қаранг: ариқчалардан лиммо-лим тўлиб оқаётган сувга ўхшайди-а! Плёнка остига қадалган чигитлар манамана бўй кўрсатади.

Бир томонда буғдой майсалари кенг далага тўшалган ям-яшил гиламга ўхшайди. Ким билан мулоқотда бўлмайлик, ғалласи ва пахтасини гапиради. Умиди ҳам, илинжи ҳам ғалласи-ю пахтасидан. Осмонга нигоҳ ташлайди. Сезиб турибмиз, она табиатдан — уни яратган Парвардигори оламдан деҳқон нима кутаётганини. Ногаҳон яна Муҳаммад Юсуфнинг мисралари ёдга тушади:

Ёруғ юзим, кўк ёришиб кетгайдир бир жилмайсанг,
Дунёларни оққа ўраб қўйганингни билмайсан.
Уйингда ҳам тўйингда ҳам, пайкалингни ўйлайсан,
Содда дил — иймоним менинг, бободеҳқоним менинг...

ХИЗМАТГА ҲОЗИРМИЗ

"Автотехҳизмат" ҳиссадорлик жамияти аҳолининг, ташкилот ва корхоналарнинг енгил автомобилларини техник қарови ва уларни таъмирлаш ишларини амалга ошириб келади. Мустақил Ўзбекистонимизда "ЎзДЭУавто" қўшма корхонасининг барпо этилиши корхонамизнинг гуркираб кетишига омил бўлди.

Ҳукуматимиз қарори билан корхонамиз "ЎзДЭУавто" қўшма корхонасининг автомобилларини сотиш, уларга техник хизмат кўрсатиш ва таъмирлашга мослаштирилиб қайта қурилди. Бундан саккиз йил аввал илғор ишчилардан ўн уч нафари Кореяда ушбу автомобилларни таъмирлаш бўйича тажриба орттириб келишганди. Улар бугунга келиб ҳиссадорлик жамиятининг деярли барча усталарига ўз тажрибаларини ўргатдилар. Италия, Англия, Россия ва Жанубий Кореяда тайёрланган замонавий жиҳозлар ўрнатилди. Корхона Республикамиздаги энг кўркам ва намунали корхона эканидан фахрланамиз.

Автомобилларга ўрнатилаётган ҳар бир эҳтиёт қисм ва таъмирлаш ишларига маълум муддатларга кафолат берамиз. Корхонага ташриф буюрган ҳар бир мижоз ўз автомобилларига керакли бўлган эҳтиёт қисм ва таъмирлаш ишларини, қандай нархдалигини, қандай малакали ва қайси уста бажариши мумкинлигини, бериладиган кафолат муддатлари ва бошқалар тўғрисида олдиндан тўла маълумотлар билан танишгач, буюртма бериш имкониятига эга.

Автомобил савдосида мижозни қайси дилердан харид қилиш ўйлантириши табиий. Корхонамиз автомобил заводига энг яқин жойлашган. Тандирдан янги узилган нонга таққослагудек бўлсак, мазасини ҳис қилгандирсиз-а! "ЎзДЭУавто" қўшма корхонаси томонидан ишлаб чиқарилган автомобилларга бир йил ичида 20000 километр масофага кафолатли хизмат кўрсатилиши белгиланган.

Андижон «Автотехҳизмати»дан сотиб олинган автомобилларга эса 3 йил ичида 30 минг километр масофага кафолатли хизмат кўрсатиш жорий этилди. Бу имкониятдан фойдаланинг!

Бизда ҳар бир мижоз ҳурмат билан кутиб олинади. Маданий, ширинсуханлик билан кутиб олинган, сифатли хизматдан баҳраманд бўлган мижозлар маъмуриятга учрашиб миннатдор бўлаётганини изҳор этишаётир. Мақсад — корхонамизга ташриф буюрган бирорта ҳам мижоз — норози бўлиб қайтмасин.

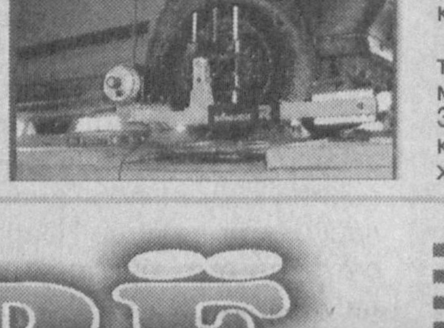

Андижонлик автомобилсозлар учун куни кеча яна бир хушхабар келди: "Матиз" енгил автомобили Россияда «йил автомобили — 2003» йиллик мукофоти лауреати бўлиб, "Шаҳар автомобили" йўналиши бўйича танловда биринчи ўринни эгаллади. Халқаро стандартларга тўлиқ жавоб бериши, ҳажми кичик бўлишига қарамай ўзига хос дизайн ва техник афзалликлари билан ажралиб турадиган "Матиз" чиқарила бошлагандан бери Россияга 9,6 мингдан ортиқ экспорт қилинди. Ҳозирги кунда Россиянинг йирик шаҳарларида "ЎзДЭУавто" қўшма корхонасининг ўн бешта савдо ва хизмат кўрсатиш шаҳобчаси бор.

Бундан ўн йил аввалги ҳолатни кўз ўнгингизга келтиринг-а! Бир маҳаллада юзта оила истиқомат қилса, уларнинг 20 — 25 фоизида шахсий енгил автомобил бўларди. Бугунчи? Деярли ҳамма хонадонда шахсий автомобил бор. Демак, ҳаётимиз фаровонлашиб бораётир. Одамлар кўпроқ даромадли бўлаётир. Қувончли томони шундаки, Андижон, қолаверса, барча вилоятлар кўчаларида, айниқса, пойтахт кўчаларида елиб бораётган автомобилларни ўнтадан беш-олтитаси "ЎзДЭУавто" қўшма корхонасида ишлаб чиқарилган "Тико", "Дамас", "Нексия", "Матиз" ва "Ласетти" автомобилларидир.

Юртимиз тинч, кўчаларимиз равон, турмушимиз янада фаровон бўлаверсин!

Марҳамат қилинг, ташриф буюринг!

Андижон "Автотехҳизмат" сизнинг хизматингизга ҳозиру-нозир!

Зафар САИДХАДЖАЕВ,
"Автотехҳизмат" ҳиссадорлик жамияти бошқаруви раиси

СОКИН ДАРЁ

Тиббиётимиз дарғалари

Очиқ юзли, камсуқум, ҳалим, беҳудага сўзламайдиган, аҳли илмлар билан суҳбатлашмоқни ўзи учун бахтиёрлик, деб билгувчи, кўпига шукур, озига сабр қила оладиган, қаршисидаги беморнинг дардини олмоқликни шараф, деб ҳисобловчи инсонлардан бири — Андижонда тиббиёт соҳасида ярим асрга яқин умрини эл-юрт хизматига бахшида этган Бердиали ака Келдиевдир. Ҳар ишда шошилмасдан рост сўзлайдиган, Аллоҳ ман этган нарсалардан ўзини тийишга қодир, бошқаларга ҳурмат назари билан боқадиган Бердиали ака Келдиев болалигини шундай эслайди: "Иккинчи жаҳон уруши бошланган йили ўн ёшда эдим, қишлоғимиздаги ўрта мактабга ўқишга кирдим. Уруш даҳшатлари, унинг балою қазолардан иборат силсиласи тез кунларда қишлоққа етиб келди. Амакиларим, тоғаларим, мактабдаги муаллимларимиз бирин — кетин фронтга — манфур фашистлар билан жанг қилишга жўнаб кетавердилар.

Олис Польша, Белоруссия, Украина ва Россиянинг уруш бўлаётган ҳудудларидан кўчирилган қари отахон ва онахонлар, аёллар, ёш болалар қишлоғимизга ҳам олиб келинарди. Уларнинг аҳволини кўриб нафақат катталар, биз болалар ҳам алланечук бўлиб кетардик. Уй-жойлардан, яқинларидан айрилиб, ватанидан узоқ-узоқларга кетишга мажбур бўлган бечора мусофирларга нисбатан раҳм-шафқат, меҳр-мурувват туйғулари уйғонганди. Босқинчиларга нисбатан эса қаҳр-ғазаб, нафрат пайдо бўлганди. Уларнинг кўпчилиги оч-юпун, касалманд, фронтдан қайтганларининг эса аксарияти ногирон, касалманд эди. Шифокор бўлиш нияти, беморларга малҳам бериш иштиёқи менда ўша йиллари туғилганди..."

У ўрта мактабни 1951 йили тамомлайди. Урушдан кейинги оғир йиллар. Меҳнат, меҳнат ва яна меҳнат болаларни ҳам катталардек улғайтириб қўйганди. Ўшнинг Аравонидан Тошкентга тиббиёт институтининг даволаш факультетига ўқишга келади. Зеҳни ўткирлиги, билими кучлилиги ва ўша пайтларда таниш-билишчилик, олди-бердичилик йўқлиги — адолат борлиги учун ўқишга бемалол кириб кетади.

Ҳаётнинг аччиқ-аччиқ ҳақиқатлари борки, айрим кечмишлар кишининг умри охиригача ёду-ҳаёлидан чиқмайди. Шундай дамлари ҳам бўладики, армон деган аламли туйғу ҳечам ёддан кўтарилмайди. Бердиали биринчи курсда ўқиётганида отаси вафот этади. Қариндошлари келиб-кетиш қийин, йўлкира қиммат, деган мулоҳазалар билан отаси ўлганини унга билдиришмайди. Ҳатто Бердиалининг ҳар хил тушлар кўриб-хавотирланиб ёзган хатларига ҳам "ҳаммамиз тинчмиз, яхши ўқийвергин" деган жавоб келарди.

— Қишки имтиҳонларни топшириб уч-тўрт кунга дам олиш учун қишлоққа бордим, — деб эслайди Бердиали ака. — Отам вафот этганини эшитиб роса алам қилди. Падари бузрукворини сўнгги йўлга кузата олмаган, қабрига бир чимдим тупроқ ташлай олмаган ўғил ўғилми, дея эзилиб кетдим. Мана, эллик уч йил бўляпти, ҳали ҳануз шу армон ўртайди мени. Илоҳим ҳеч бир ўғилда бундай армон бўлмасин. Урушларнинг уни ўчсин, қурол кўтарганнинг уйи куйсин, юртда тинчлик бўлсин.

... Тошкент тиббиёт олийгоҳини аъло баҳолар билан битирган Бердиалини Андижон вилоятига ишга юборишади. Жалақудуқ туманидаги Жанубий Оламушук — кончилар шаҳарчасидаги шифохонага йўлланма орқали келади. Бир — икки ой ишлагач, қулоқ, бурун, томоқ (ЛОР) касалликлари мутахассислигини чуқурроқ ўрганиб келиш учун яна Тошкентга — тиббиёт ходимларини малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш институтига олти ойлик ўқишга юборишади. У кечалари тиб қонунларини мутолаа қилади. Тажрибали шифокорлардан тиббиёт сирларини ўрганади. Андижонда инсоннинг шу аъзолари касалликлари бўйича шифокор — жарроҳ бўлиб ишлай бошлайди. Ундаги қобилияти — туғма иқтидори раҳбарларининг эътиборини тортади: Орада Тбилиси шаҳрига ярим йиллик малака ошириш курсига ўқишга юборилади.

Гуржистон пойтахтидан тиббиётнинг нозик сирларини ўрганиб қайтиб, Андижон шаҳридаги биринчи болалар шифохонасида ишни давом эттиради. 1965 йили вилоят шифохонасини ЛОР бўлимига мудирлик қила бошлайди. У нафақат Андижонда, ҳатто республикада номи чиққан жарроҳ бўлиб танилади. Йигирма икки йил шу бўлимга бошчилик қилади. Айтишга осон холос, минг-минглаб беморларни дард чангалидан қутқариб — жарроҳлик амалиёти ўтказади. Юзлаб дардмандларни ўлимлардан сақлаб қолди, бу қўллар. Одамлар Андижонда Келдиевни "Худо берган иқтидорли шифокор" деб таърифлашади. Ҳа, унинг қўлларида илоҳий бир қудрат бор. Бу қудрат шу касбнинг фидойиларигагина — фақат ҳалолни ҳаромдан парҳез қила оладиган шифокоргагина насиб этадиган ноёб кучдир. Ундай фидойи инсонларга биргина "Раҳмат доктор, умрингиздан барака топинг, бизнинг бахтимизга сиз ҳам соғ бўлинг", деган дил изҳорлари катта унвонлардан ҳам афзал. Ҳофиз куйлагандек, унинг кимлигини эл билса бўлди.

Бир кўнгил имора́ти — минг макка зиёрати, дейдилар. Бердиали ака минглаб одамлар қалбига саломатлик кошоналарини қуриб қўйди. Уларга саховат гулдасталарини тақдим этди. Бу — савоб ишларнинг ажримлари бор. Кўнгли ўксик дардмандларга даво берган шифокорга мукофотлар бисёр-бисёр.

— Шифокорликдай сермашаққат, ўта масъулиятли, ва бағоят шарафли касбни танлаб хато қилмаган эканман, — деб Бердиали ака шукроналар айтади. — Кўчакуйда, тўй-маъракаларда ўзим танимайдиган кишилар ҳузуримга келиб, қучоқлаб, бағрига босиб раҳмат айтишади. Ўттиз-қирқ йил илгари мендан шифо топгани учун қуллуқ қилишади. Бундан ортиқ бахт борми, ўзи дунёда.

Бу соҳанинг оғриқлари ҳам йўқ эмас. Пул ихтиёримизни ўзига қул қилиб олаётган бозор шароитида, айниқса, тиббиёт соҳаси ходимларига осон бўлмаётир. Маошлар миқдори оила тебратишга етмай қолаётир. Ой сайин ортиб бораётган нарх-наволар шошириб қўяётир. Бозорчиларга ёлғон аралашди. Деҳқондан бир сўмга олинган маҳсулот бозорга келгунча беш сўмга нархланаётир. "Ўроқда йўқ, машоқда йўқ, хирмонда тайёр"ларнинг куни туғди...

Иқтидорли, тажрибали, ноёб ихтисосли тиббиёт ходимлари чет элларга кўпроқ пул топиш илинжида кетиб қолишаётир. Қолганларининг ҳам айримлари беморлар қўлига кўз тикишга мажбур бўлишаётир. Агар тиббиёт соҳасига шошилинч моддий ёрдам кўрсатилмаса, яна беш-ўн йилдан сўнг ташвишли бир ҳолат юзага келиши хавфи пайдо бўлди.

Бердиали ака билан қачон мулоқотда бўлсангиз, Андижон тиббиёт институти клиникасининг ЛОР бўлимида ишлаган, вилоят шифохонасида талабаларга амалиётдан дарс берган С. М. Гордиенко, А. И. Олимов каби иқтидорли олимлар номини тилга олади. Мана, ўн олти йилдирки, Бердиали ака Келдиев Асака шаҳрида севган касбида ишлаб келаётир. Ўнлаб ёш мутахассисларга соҳа сирларини ўргатган. Ж. Каримов, Т. Раҳмонов, А. Мўминов, Б. Қурбонов, Г. Ниёзов, Х. Ҳамроев, Ш. Бозоровлар Бердиали акани устоз деб билишади. У ҳозир бўлган жойда ҳурмат-эҳтиром кўрсатишади. Давраларнинг тўрига таклиф этишади. Шундай дамларда устознинг камтаринлигини кўриб ҳайроналар қоласиз.

— Умр ҳам дарё мисоли ўтаётир, — дейди у. — Ёшинг бир жойга бориб қолганда босиб ўтган ҳаёт йўлингга қайта-қайта назар ташлар экансан. Тез-тез менга сабоқ берган устозларим — К. Жўраев, О. Ғаниев, С. Хиченашвилилар, бирга ишлаган ҳамкасбларим Ф. Болтаев, З. Петрашевская, Р. Данилова, Н. Хусанбоевлар хаёлимдан ўтади.

Етмиш ёшга кирибдики ҳамки, ҳамон шифокорлар сафида. Асака шаҳридаги "Саломатлик маркази"нинг кўзга кўринган шифокори.

— Биз кўзидан ҳам, сўзидан ҳам эзгулик нурлари ёғилиб турган, ўз ишини ғоят пухта билган, пиру бадавлат инсон — Бердиали ака билан фахрланамиз, — дейди марказ бош шифокори Муҳаммадрозиқ Содиқов. — Мен бу устоз шифокорни сокин оқаётган дарёга ўхшатаман. Зеро, сокин оқаётган дарёлар сиру-синоатларга бой, ҳамиша борлиққа ҳаёт бағишлайди.

Мана, ярим асрга яқинлашиб қолдики, Бердиали ака ҳаёт қувончлари-ю, ташвишларини муниса она Раъно опа билан тотиб, қўшгани билан қўша қариб умргузаронлик қилаётир. Ҳа, Раънохон опа ҳам шифокор. Ҳозирда кексалик гаштини сураётир. Кўп йиллар Андижон тиббиёт институти клиникасида меҳнат қилган.

Бошига кулфат-мусибат тушганларни кўрганида қийналгувчи, меҳрибон ва ширинсухан, камтарона умр йўлини танлаган устоз шифокор Бердиали акалар омон бўлсин. Қиз-ўғиллари, набиралари орзу ҳавасини кўрсин! Бошингизга "Анжан" дўппи, эгнингизга чопон, белингизга чорси ярашибди, Бердиали ака!

Суратда: (чапдан ўнгга) Бердиали ака Келдиев, Аҳмаджон ака Ҳакимов, Муҳаммадрозиқ ака Содиқов, Хошимжон ака Тешабоев ва Қобилжон ака Мўминовлар.

Набижон НАЗАРОВ,
Андижон вилояти Соғлиқни сақлаш бошқармаси саломатлик институти директори.

ЎЗБЕКИСТОН ФУҚАРОСИМАН

Ўз йўлини ўзи танлаган,
ўзлигини ўзи англаган,
Олам аро мадҳи янграган,
Ўзбекистон фуқаросиман.

«Расти-рости» шиори
бўлган,
Туронзамин диёри бўлган,
Сақлагучи тулпори бўлган,
Ўзбекистон фуқаросиман.

Кўзларимнинг сузуги бўлган,
Бибихоним узуги бўлган,
Амир Темур тузуги бўлган,
Ўзбекистон фуқаросиман.

Хумо қўниб қанотин керган,
Улуғбекдек юлдузлар терган,
Дунёга шоҳ Бобурлар берган,
Ўзбекистон фуқаросиман.

Дўстларининг меҳрин
қозонган,
Ютуқларин кўриб қувонган,
Юртбошиси — элим
деб ёнган,
Ўзбекистон фуқаросиман.

БОҚИЙ МУҲАББАТ

Мен сени инжитмайман...
Ва лекин тинчитмайман...
Миртемир

Сен ёқут пиёла,
Май тўла лола,
Ҳеч ким ичмаган!
Ҳали артилмаган,
Ҳали ўчмаган.
Ҳали кертилмаган,
Ҳали кўчмаган.
Ҳали чертилмаган,
Ҳали учмаган.
Лаъли лабларингга,
Лабларим қўйиб,
Меҳрингга тўйиб,
Кун каби кўзингдан
Кўзлари куйиб,
Эркалаб суйиб,
Ҳеч ким қучмаган!
Сен ёқут пиёла,
Мисли гул лола
Турибсан уёла
Шарму хаёла.
Мен сени авайлаб,
Жонимга жойлаб
Қалбимнинг қатида
Сақлагум келар.
Меҳримнинг кафтида
Сақлагум келар.
Ардоқлагум келар.
Оқлагум келар.
Ҳар мушкул дамда ҳам
Сени, эй, санам,
Ёқлагум келар.
Сен ёқут пиёла
Уфқдан гўзал
Фузулий куйлаган
Энг ширин ғазал.
Миртемир ўйлаган
Ғазалдан афзал.
Сени қониб-қониб
Ўқигим келар,
Мен ҳам ёниб-ёниб
Тўқигим келар.
Сендек шоҳ ғазал
Қолсин деб азал.
Сен нурдан покиза,
Сен ҳурдан тоза
Шарқнинг шоҳистаси
Клубатра ҳам,
Гўзаллик Худоси
Афродита ҳам
Сендан, эй, санам
Олсин андоза.
Мен сени инжитмай,
Ва лекин тинчитмай...
Қумридай қувониб,
Булбулдай ёниб,
Ўзимдан тониб,
Қилай овоза.
Оҳ, қандай мазза,
Сени ўйламоқ.
Воҳ, қандай соз-а?
Сени куйламоқ.
Хей ёқут пиёла,
Эй, гули лола
Сени ҳеч ким мендек,
Ёниб суймаган
Ўртаниб суймаган,
Қониб суймаган
Ҳатто ўзлигидан
Тониб суймаган!
Оҳ, атир гулим,
Шоҳ сатр гулим.
Сен шундай покиза,
Сен кундай тоза,
Мен учун фақат,
Боқий муҳаббат!..

БУЛБУЛ

Кетдинг. Боғлар қолди
ҳувиллаб,
Ғунчалар ёш тўкди дувиллаб,
Майин еллар эсди увуллаб
Ўз боғига сиғмаган, Булбул.

Айбинг нима, ёнишларингми?
Ё ўзингдан тонишларингми?
Бахшиёна хонишларингми?
Ўз боғига сиғмаган, Булбул.

Қайда бўлсанг омон
бўлгин-ей,
Доим бизнинг томон
бўлгин-ей,
Зоғлар яхши, «ёмон»
бўлгин-ей,
Ўз боғига сиғмаган, Булбул.

Қайга борса азиз суюклар,
Сувайдодек куймас куюклар,
Эл суйганни суймас
«буюклар»,
Ўз боғига сиғмаган, Булбул.

Бебошлардан бахт
тиладингми?
Тош-тоғлардан тахт
тиладингми?
Ё эгилмас бош силадингми?
Ўз боғига сиғмаган, Булбул.

Ақлинг бўлди ўзингга
душман,
Сенчи, ҳақсан, қилмассан
пушмон,
Сени ёқлаб туғилган
муштман,
Ўз боғига сиғмаган, Булбул.

Шундайлар бор тиғсиз сўяди,
Сени пинҳон кўзинг ўяди,
Қафасга ҳам солиб қўяди,
Ўз боғига сиғмаган, Булбул.

Толе доим жоҳилга ёрми?
Дардли дилга шунча озорми?
Булбулга ҳам бу дунё торми?
Ўз боғига сиғмаган, Булбул?

Бу боғларга моҳлар сиғмаган,
Нолалару оҳлар сиғмаган,
Бобурдайин шоҳлар сиғмаган,
Ўз боғига сиғмаган, Булбул.

Қайта қайтиб келарсан
бир кун.
«Гулёр» айтиб келарсан
дуркун,
Боғингдан гул терарсан
бир кун,
Ўз боғига сиғмаган, Булбул.

Яхшиямки ўтмас тиғмассан,
Молу-дунё, бойлик
йиғмассан,
Дунёга ҳам бир кун
сиғмассан,
Ўз боғига сиғмаган, Булбул.

Бир куйлаки, тинглаб
бўлай маст,
Куйларингдан тоғлар
бўлсин паст,
Пешонамга сиғиб юрсанг,
бас,
Ўз боғига сиғмаган, Булбул.

ЭВАРАМГА

Ўз куйини куйлаганидан
Гул шоҳида булбул ҳар
нафас.
Ўзга сўзин сўйлаганидан,
Тўти жойи тангу
тор қафас.

Уруғимдан унган эварам,
Булбул каби бўлсин лисонинг.
Насиб этсин шу боғи Эрам,
Ўз-ўзингнинг Ўзбекистонинг.

***

Меҳрдан гар муҳр ясаб
бўлсайди,
Оналар меҳридан муҳр
ясардим.
Қалбларда қаҳрга
жой қолмасин деб,
Юракларга унинг нақшин
босардим.

Ўтбосар МИРЗО,
Олтинкўл тумани,
фахрий.

Амир Темур таваллудининг 668 йиллигига

МОСКВА ОСТОНАСИДА

1395 йилда Амир Темур Олтин Ўрда хони Тўхтамишни Терек соҳилида мағлубиятга учратгач, Дон соҳилида тўхтайди. Москвага лашкар учун йўл очиқ эди. Аммо Амир Темур орқага қайтишга қарор қилади. Кўплаб тадқиқотчилар соҳибқироннинг орқага қайтишининг сабабларини ўзларича тахмин қиладилар. Турлича изоҳ беришади. Айрим ёзувчи ва олимлар Темур Москванинг буюк князи Василий Дмитриевичдан ҳайиққан, деган фикрни ҳам илгари суришади.

Журналист ва олим Ҳамдам Содиқов эса рус манбалари таҳлили асосида ўзининг фаразини қуйидаги очеркда баён этади:

Москванинг буюк князи Василий Дмитриевич раҳбарлигидаги боярлар кенгаши чопар келтирган номани диққат билан эшитишди.

— Давлатпаноҳ ва олиҳиммат князга шуни шитоб ила хабар қиламанки, Темурбек ғолиб келиб Олтин Ўрда тақдири ҳал бўлди. Тўхтамиш қочди, лашкари тўзиб кетди. Темурбек лашкари чигирткадек Волга бўйларини босиб кетди. Шуни сизга хабар қиламанки, Темурбек инсониятга Худонинг қаҳрини ўзида ифодалаган куч сифатида юборилганки, унинг олдини тоғлар ҳам тўсолмайди, дарёлар эса тўғаноқ бўлолмайди. Айтишларича, у туғилган кунда осмондан уч юлдуз тушиб, уч бор момақалдироқ гумбурлаган. Дунёни забт этишга киришган Темурбек ҳозиргача Оссурия, Бобил подшоҳликларини, Севастия, Арманистонни эгаллаган. У иккинчи Римни, муҳташам Византияни ҳам истило қилмоқчи. Темурбек даҳшатли, ғазабда шердек...

Боярлар ва лашкарбошилар маҳфий даракчи юборган номани эшитгач чуқур ўйга чўмишди. Бир томондан Олтин Ўрданинг мағлубияти уларни хурсанд қилса, иккинчи томондан пайдо бўлган номаълум рақиб уларни хавотирга солар эди.

Буюк князь амакиси Владимирнинг фикрини сўради. У тажрибали лашкарбоши, Дмитрий Донской билан 1380 йилда Куликово майдонида Мамай бошчилигидаги мўғул қўшинини тор-мор қилишда қатнашган жасур қўмондон.

— Биз, — деди князь Владимир жиянига қараб, — отанг Дмитрий, раҳматли акам билан қачонлардир душманга қарши белни маҳкам боғлаб Куликовода жанг қилган эдик. Ғалабадан сўнг хотиржамликка берилиб янги душман Тўхтамишни менсимай қўйдик. У эса тўсатдан бизни босиб, Москвани ёндирди. Минглаб одамларимизни қулликка олиб кетди. Унга тобе бўлиб қолган эдик. Худога шукурки, ундан қутулдик. Темурни эса билмайман. У бизга Худо юборган офатми ё халоскор?

— Офат, офат! — ҳайқирди митрополит Киприан, — У Худо юборган офат. Уни даф этиш ҳам Худодан. Астойдил ибодат қилайлик. Зотан парвардигорнинг ўзи бизга юборган балони ўзи гирифтор этишга қодирдир.

— Бу тўғри гап, — деди князь Владимир, — ибодат қилайлик. Бўлак чора йўқ.

Буюк князь Василий ғазабдан бўзариб кетди.

— Шуми сиздан кутганим? Гапингизга қараганда мен қўлимни қовуштириб Темур оқсоқнинг келишини кутишим керакми? Менга ёрдамга келаётган полкларга "Орқага қайтинглар, мен сизларга қўмондон бўлолмайман" дейишим керакми?

— Ундай эмас, жиян, — деди мулойим кекса саркарда, — кучларни тўпла, мудофаага шай тургин. Лекин ҳужумкор бўлма.

— Ибодат қил, бўтам — дея уни қувватлади Киприан, — ёлғиз Парвардигоргина бизни бу балодан қутқаргай! Зотан Тўхтамишдай саркардани яксон қилган ёвга дош беришга қодир эмассан, князь. Ундан кўра Владимирга чопар юбор. Мўъжизакор Биби Марям хочини келтиришсин.

— Ҳақ гап, ҳазрат, — дейишади барча.

Боярлар кенгаши князь Владимирга Москва мудофаасини топширишга, митрополит Киприанни эса Владимир шаҳрига муқаддас хочни келтиришга юборишни қарор қилди.

***

Темурбек лашкари Дон соҳилига келганда самода ғалати ўзгариш содир бўлди. Ҳар кун кечқурун ва эрта тонгда мағриб томонда қизил шафақ кўрина бошлади. Рус руҳонийлари буни фалокат тимсоли, дея солномаларига ёзиб қўйишди.

Москвадан норози бўлган князлар бу қулай имкониятдан фойдаланиб қолишни ўйлашди. Ўз ота мерос мулкидан маҳрум қилинган Нижний Новгород ва Суздал князи Айтақ билан Темур ҳузурига бориб адолат исташга қарор қилди.

Сосна, Дон қирғоқлари бўйлаб бир неча чақирим майдон лашкар билан гавжум. Чодирлар, чайлалар, ертўлалар беҳисоб, бир-бирига туташиб кетган. Ўрмон ичкарига қараб кесиб ташланган. Узоқда ёнаётган Ельц шаҳри тутамоқда. Пода-пода қўйлар, йилқи уюрлари, туялар ўтламоқда. Жой-жойларда, катта-кичик бозорларда савдо-сотиқ бормоқда. Беҳисоб гулханлар атрофида навкарлар давра қуришган.

Князь Симеон ҳали ҳеч кўрмаган жангчиларга, уларнинг либослари, қуролларига қизиқиш билан қарайди. Осиёлик жангчиларда у ўзига номаълум қурол-ўточар мушкетларни, ўзига таниш тўфангларни кўрди. Қиличларнинг турлари ҳам уни ҳайратга солди. Дамашқ, Исфаҳон пўлатидан ясалган. Тошни ҳам кесишга қодир бу қиличлар.

Ниҳоят, улар кўзлаган манзил яқинлашди. Муҳташам тўртбурчак чодир. Чодирнинг эни юз қадамча, баландлиги уч найза, кўшк шаклидаги Ўрта қисми кўк рангли ва одам танаси йўғонлигидаги ўн икки дона олтин устунда турибди. Чодир деворларида катта-кичик ёқут, забаржад ва гавҳарлар порлаб нур таратмоқда. Қимматбаҳо гиламлар кўзни қамаштиради.

Мирза Айтоқ чодир атрофида турган барлос бекларига кумуш найзани кўрсатди. Бу ҳукмдор нишонида уч доира ва муҳрланган сўзлар. Рости — русти. Яъни, куч адолатда.

Князь Симеон оёқларига югурган қалтироқни босиб чодирга қадам қўйди.

— Тиз чўк, князь, — деди Айтоқ ўзи намуна кўрсатиб.

Тўрда ўтирган Темурбек атрофидаги мулозимларига савол назари билан боқди. Икки навкар Айтоқ ва князни белгиланган жойга ўтқазди. Бир навкар қўлида обдаста кўтариб уларнинг қўлларига сув қуйди. Сўнг уларга сочиқ тутди. Симеон хонтахталарда турган олтин лаганлардаги қовурилган гўштлар, кумуш қадаҳлардаги шароблар, ҳали ҳеч кўзи тушмаган мевалар, ғаройиб таомларни кўраркан, беихтиёр "Минг бир кеча" ҳикояларини эслади. Ўзини гўё афсонавий халифа Хорун ар-Рашид ҳузурида ўтиргандек сезди.

— Аввал таом, кейин калом.

Князь Айтоқнинг товушидан ўзига келди. Бошини кўтариб ундан нигоҳини узмай тўрдаги кўрпачада ёстиққа ёнбошлаган кишига қаради. Ҳа, у бутун Оврупо ва Осиёда донғи кетган ва ҳозирда Русни даҳшатга солган Темурбекни кўрмоқда. Гавдаси келишган, пешонаси очиқ, елкалари кенг, оқиш юзида оч қизил ранг жилоланган. Узун соқоли ўзига ярашган. Овози жарангдор.

— Бу қадаҳни Темурбек соғлиғи учун кўтаришинг керак, — деди Айтоқ.

Симеон таги чуқур катта қадаҳдаги шаробни кўрди.

— Қоидага кўра ҳаммасини ичишинг керак, князь.

Саркардалар рус князининг бу қадаҳни дадил кўтариб тагигача бўшатганидан завқланишди.

Симеон ўзини анча енгил ҳис қилди. У мусулмонлар одатидаги чуқур маънони англади. Аввал таом, кейин калом. Меҳмон ким бўлишидан қатъи назар иззат-икром қилинади. Христианлар ўрганса, намуна олса арзигулик одат бу. Князни яна бир ҳолат ажабга солди. Темурбек рус князлари, бояру руҳонийлар таърифлагандек ёвуз Юлиан, қонхўр Диоклетиан, одамхўр Максимилианга сира ўхшамайди. У ҳозир қаршисида даҳшатли, važоҳатли жаҳонгирни эмас, балки урушларда умри ўтиб оқу-қорани таниган буюк жангчини, меҳмондўст мезбонни кўрди. Ўзгаларнинг арз-додини тинглашга қодир адолатпарвар ва дилкаш инсонни ҳис этди.

— Сўйла, арзингни князь, — деди Айтоқ. Симеон бошидан ўтганларни гапирди. Мирза Айтоқ унинг ҳикоясини Темурбекка таржима қилди.

Нижний Новгород Кирдяпанинг отаси — Суздал князи Дмитрий Константиновичга қарашли эди. У вафотидан бироз олдин ўғли Симеонга уни хатлаб берган эди. Бу қарорини тасдиқлаш учун Симеонни Олтин Ўрдага ёрлиқ олишга юборди. Дмитрийнинг укаси — Городец князи Борис ҳам Ўрдага бориб хондан ана шу шаҳарга эгалик ёрлиғи беришни сўради. Борис катта пора эвазига Олтин Ўрда хони Тўхтамишдан ёрлиқни олди. Симеон эса нажот истаб, Москвага, опаси Евдокиянинг эри Дмитрий Донской ҳузурига келди. Москванинг буюк князи суюкли хотини илтимосига кўра Борисга қарши қўшин тортди. Натижада Симеон Нижний Новгородни эгаллади. Аммо орадан бир йил ўтгач, Борис Тўхтамишдан ёрлиқ олиб яна Нижний Новгородни қўлга олди. Симеон нажот истаб Олтин Ўрдага борди. Аммо Тўхтамишхон уни даргоҳидан қувлаб юборди. Тўхтамиш Нижний Новгород ва Суздални Москванинг буюк князига совға қилди. Шундан буён у ўз мулкини қайтаролмай сарсон-саргардонликда.

— Московда ҳозир нима гаплар, ўғлим?

Айтоқ бу сўзларни унга таржима қиларкан, Симеоннинг кўзларига ёш келди. Ўғлим! Наҳотки, Темурбек уни шундай қадрласа!

— Ҳамма черковларда ибодат қилиб, Худодан мадад кутишмоқда, соҳибқирон.

Темурбек ўйга чўмди. Барча амалдорлар ва лашкарбошилар унинг амрини кутишар эди.

— Қутлуғ Темур!

Туманбоши Қутлуғ Темур бош эгди.

— Мен, тангри қули Темур, сенга буюраман. Эртадан сен Олтин Ўрда тахтига ўтирасан. Дашти Қипчоқдаги ҳукмронлигингни хайрли ишдан бошлайсан. Биздан адолат истаб келган князга унинг ота мерос мулкини қайтариб берасан.

— Бош устига, соҳибқирон!

Темурбек ўткир нигоҳини Симеонга қаратди.

— Сен эса сени хафа қилиб, ота мулкингдан маҳрум қилган Масковга пиёда юриб борасан ва менинг номимдан унга эгалик қиласан. Масков энди сеники!

Темурбек нигоҳини Олтин Ўрданинг янги хонига қаратди.

— Мен сени Қипчоқ ерларига, Ёйиқ ва Дон соҳилларига ҳукмдор этиб тайинлаганимни унутмай, адолат билан иш юритгин. Рости ва русти! Куч-адолатда!

***

Амир Темур ва рус князи Симеон Кирдяпа ўртасидаги суҳбат тафсилотлари XIX асрда яшаган рус тадқиқотчиси Николай Полевойнинг "Симеон Кирдяпа" тарихий қиссасида баён этилган. Унинг тарих учун ёзиб қолдирган қуйидаги сўзлари билан ҳикоямизга якун ясаймиз.

— Агар сиз Кремлнинг кўҳна Успения Момо Ҳаво саждагоҳига кирсангиз, нигоҳингиз подшо эшикларининг чап томонида жавоҳирлар билан безатилган хочга ва унинг атрофида православлар келтирган беҳисоб шамлар ёғдусида порлаб турган санамга кўзингиз тушади. Бу муқаддас санам Темур даҳшат билан Дон қирғоқларидан Москва томон юрганда Владимирдан келтирилган эди. Унинг қаршисида аждодларимиз ибодат қилишган, унинг рўпарасида русларнинг қайноқ кўз ёшлари тўкилган.

Ҳамдам СОДИҚОВ,
тарих фанлари доктори, профессор.

ҲАЛОЛИНГИЗ БЎЛСИН!

Жўрабой ота Улуғов «Ҳалол» фермер хўжалигининг раҳбари. Хўжаликдаги иссиқхонада етиштирилаётган маҳсулотлар қиш мавсумида айниқса харидоргир. Москвадаги «Говриш» фирмаси билан ўзаро хамкорлик ҳам кун сайин ривожланаяпти.

Суратда: Жўрабой ота Улуғов Сергей Говриш билан.

Хурсандбек АРАББОЕВ олган сурат (Андижон вилояти)

«СОЛИҚЛАРНИ ВАҚТИДА ТЎЛАГАННИ РАҒБАТЛАНТИРИШ, УЛАРГА ИМТИЁЗЛАР БЕРИШ КЕРАК»

Мулоҳаза

Ҳар бир давлат ўзига хос солиқ сиёсатини юритади. Зеро, солиқсиз давлат йўқ. Давлатсиз солиқ бўлмайди. Тўлаётган солиқларимиз у ёки бу кўринишда яна ўзимизга қайтиб келади. Очиғи, аҳолини ижтимоий муҳофазалаш, фарзандларимизнинг таълими, малакали тиббий хизмат кўрсатилиши, тинч ҳаёт кечиришимиз, Ватанимиз қудратининг ошиши тўловларга боғлиқлигини ҳамма ҳам бирдек тушунавермайди. Президентимиз ҳар гал солиқ ходимлари ва мутахассислардан солиқ тўловчиларга солиқнинг моҳияти ва мақсадини содда қилиб тушунтириб беришни уқтираётгани бежиз эмас. Солиқ тизимимизни одамларга халқона тилда тушунтириб беришимиз лозим. Бунда, шубҳасиз, тарғибот-ташвиқотнинг энг таъсирчан усули — оммавий ахборот воситаларининг ўрни беқиёс. Солиқларни вақтида тўлаб хотиржам ишлаган яхшими ёки ғавғо орттирган маъқулми? Биринчиси афзал, тўғри йўл. Қолаверса, солиқ тўлашга ҳар бир фуқаро мажбур. Мансублигини бажармаслик жиноятга етаклайди. Бунга мисол тариқасида пойтахтимизнинг Яккасарой туманида фаолият юритган «Ботиржон савдо» хусусий фирмасидаги қонунга зид ишларни келтириш мумкин. «Фирмач» қисқа фурсатда — уч ой ичида бир миллиард олти юз миллион сўмлик «операция» қилиб фойдани яширган. Оқибатда унинг қилмишига қонуний баҳо берилди. Тадбиркорликка кенг йўл очилди. Ўрта ва кичик бизнес қўллаб-қувватланаётир. Афсуски, баъзида имкониятлардан фойдаланмай, устига-устак мажбурий тўловлардан бўйин товлаш ҳоллари ҳам учраб турибди.

Қанийди, ҳамма ҳам солиққа оид етарли маълумот ва билимга эга бўлса. Нафсга эрк бериб, қонунларга беписанд қарашнинг оқибати эса яхшилик билан тугамайди. Мустақил Ўзбекистонимизнинг иқтисодий ўсишига ҳисса қўшаётганлигини ҳамма ҳам тушунавермайди. Фақат ўзи бўлса. Ҳар бир фуқаро виждон амри билан ўзига-ўзи мен тўлаётган солиқ нимага, қайси мақсадларга сарфланаётир, деб савол берса, ўйлайманки, солиққа оид қонун бузилишлар анча камайган бўларди.

Кези келганда айтиш керак, азалдан тижоратда ҳалоллик бош мезон бўлган. Ҳалоллик бор жойда — барака бўлади. Баъзи сохта тадбиркорлар инсоф-диёнатни унутиб қўйишаётир. Солиқларни яширишмоқда.

Рости, солиқларнинг аҳамияти хусусида олиб бораётган тарғибот-ташвиқот ишларимиз етарли эмас. Фақат солиқни яширганларни танқид қилаверамиз холос. Солиқ ва бошқа мажбурий тўловларни вақтида тўлаб бораётганларни рағбатлантириш ва уларга имтиёзлар бериш кутилган натижа беради, деган фикрдаман.

Мухтасар қилиб айтганда, эл-юрт фаровонлиги, тинчлиги ва осойишталиги, халқимиз турмуш шароитини босқичма-босқич яхшилаб боришдек ёрқин орзулар, тиниқ ниятларнинг амалга ошиши сизу бизнинг солиқларни вақтида тўлаб боришимизга боғлиқлигини ҳар дақиқа ёдда тутайлик.

Тоҳир ХОЛИҚОВ,
Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш Департаменти бўлим бошлиғи

АЗИЗЛАРИ БОР ҚЎҚОН

Саксонинчи йиллар. Динимиз, тилимиз, қадим анъаналаримиз, маҳаллий урф-одатларимиз унутилаёзган вақтлар. Умрида бирор марта Туркистонни, хусусан, Ўзбекистонни кўрмаган мустамлакачилик тузумининг асосчиларидан бирини доҳий билиб унинг пойига гулчамбарлар қўйилган пайтлар.

Севинчимиздан ўкинчимиз кўп даврлар.

Кўнгилларимизга, дилларимизга, иймонларимизга мустақиллик нур тарата бошлаганига ўн уч йил бўлди, холос. Шу ўтган мустақиллик йиллари юз йилларга татигулик десак хато бўлмас. Истиқлол берган имкону неъматларни санаб адоғига етолмаймиз. Аҳён-аҳёнда тўқликка шўхлик қилган ношукурлар ҳам учраб қолади. Маиший муаммоларга рўбарў келиб ваҳимага тушганлар ҳам йўқ эмас. Ҳаёт фақат бойлик орттириш, амалларни пулга сотиб олиш, қўша-қўша автомашиналар миниш, дабдабали тўйлар қилишдан иборат, деб ўйлайдиганлар ҳам топилади. Қўшнисиникидан баланд уй қуриб гердайиб юрганлар бор. Тарихдан маълум: гоҳида нодонлар айшини суриб, донолар кулфат тортган. Бу ҳақиқатдан кўз юмиб бўлмайди.

Бизни қувонтирадиган, буюк келажагимиз борлигига умид уйғотадиган улуғвор ўзгаришлар содир бўлаётир. Ўзбекистон, айниқса, Шарқнинг машъали, деб таъриф олган Тошкент таниб бўлмас даражада гўзаллашиб кетди. Ривожланган чет мамлакатлар андозаларига мос ва хос бинолар қад ростлади. Кўприклар, йўллар, бозорлар, билим даргоҳлари қурилди.

Қўқон. Мустабид замонларда ҳам иймон-эътиқод, дин-диёнат юз кўрсатиб турган шаҳар. Хонадонлари саришта. Қизлари ойдек, йигитлари бойдек. Ҳунармандининг зўри ҳам Қўқонда. Дастурхонлари доимо ноз-неъматларга тўла, ризқлари бутун. Дунёвий, исломий билимлар соҳибу-соҳибалари бисёр, бу гўшада. Саҳоватли хотамтоилари кўп.

Ёшу қарисининг қўқонча мулозаматини айтмайсизми? — сиздан аввал қўллари кўксида: "Ассалому алайкум" дейди. Орияти баланд, ақли — хушёр. Бобомиз Баҳоуддин Нақшбанд айтганларидек, диллари Аллоҳда, қўллари меҳнатда.

Ки доим очилур гул бўлса Наврўз!

Кўчалари кенгайди, равонлашди. Маҳаллалар обод, кўнгиллар шод. Меҳр-мурувват кўрсатаётган тадбиркорларига ҳавасингиз келади. Чойхоналари тўрида отахонлар юртимизга тинчлик, юртбошимизга сиҳатлик тилаб дуоларга қўл очишади.

Меҳрибонларини йўқотганларга меҳрибонроқ бўлиб қолди, қўқонликликлар!

"Наврўз" шодиёналари шаҳарга ўзгача файз бағишлаган. "Ўнинчи ёғ бозори" маҳалласида бўлганмисиз? Маҳалла ўтган "Обод маҳалла йили"да совриндор бўлган экан. Қувондик, маҳаллада бирорта ароқ сотадиган дўкон йўқ. Тунукасоз, дурадгор, сирчи, қандолатчи, тикувчи ва косиблар истиқомат қилади. Машҳур ошпазлари ҳақида ёзамиз ҳали. Маҳалла фуқаролар йиғини раиси Турсунали Пирматов қўли гул ҳунарманд, от асбоблари — эгар, жуган, ички айил, ички тўқим, айил, ўрама ясайди. У билан суҳбат қурсангиз яна гаплашсам дейсиз. Камтарин, ширинсухан, тадбирли киши экан. Маҳаллада 508та оилада 1689 нафар фуқаро истиқомат қилади. Оилалар аҳил. Ўғил-қизлари тарбия кўрган. Бирорта вояга етмаган ҳуқуқбузарлик қилиб рўйхатга олинмаган.

Ободончилик ишлари ҳам доимо эътиборда.

— "Наврўз" байрами муносабати билан ҳудудимиздан ўтадиган "Қўқонсой"га кўприк қурдик, — дейди Турсунали Пирматов. — Асосан ҳомийлар маблағи ҳисобига ҳашар йўли билан қурилган кўприк учун 740 минг сўм маблағ сарфланди. Ўнлаб кам таъминланган оилаларга моддий мадад берилди. Муродхон Умаров, Раҳимжон Қодиров, Насимхон Хўжаев каби саҳийқалб инсонлар бор бўлсин!

Ҳамроҳим, шаҳар ҳокими Абдуҳаким Хўжаевнинг дил сўзларини ён дафтарчамга ёзиб олдим: "Бу маҳаллада улуғ алломалар, жадидлар, олимлар, машҳур ҳунармандлар истиқомат қилишган. Камтаринликда тенги йўқ, Алишер Навоийни отасидек севадиган ва толиби илмларга зиё беришга, унинг ижодини ўрганишга умрини бахшида этаётган, Навоийни ўзининг илоҳий устози, деб билган, ширинзабонликда булбули гўё, пул ўз ҳукмини ўтказаётган бозор иқтисодиёти шароитида ҳам ҳалол меҳнат эвазига яшаш мумкинлигини исботлаб берган, дилида эзгуликни ўйлайдиган, тилида яхшиликдан сўйлайдиган, мамлакат тақдири ва миллий тикланиши йўлида жонфидо устоз, аллома, академик Азизхон Қаюмов шу маҳаллада туғилган. У кишининг укалари — илоҳо жойлари жаннатда бўлсин, Аллоҳнинг раҳматлари ёғилсин — Лазизхон Қаюмов ҳам маҳалламиз фахри эди».

Ҳа бугун шундай — азиз инсонлар номи тилга олинадиган қутлуғ кун. Зеро, Азизхон Қаюмов айтганларидек, "Бугун Наврўз оғушида ороланаётган юртимиз гулшанлари гулга тўлсин, гул ҳуснига шайдо булбулларнинг нағмалари оламни тутсин, қутлуғ наврўз айёми ҳаммамизга қутлуғ ва муборак бўлсин!".

Ўринбой КЕНЖА

Ажаб дунё

ЧАҚМОҚ БИЛАН «ЧЎҚИШГАН» ЧЎПОН

Оёғидаги резинка кеди яна унинг ҳаётини сақлаб қолди.

— Кеди электр токни ўтказмайди. Бўлмаса чақмоқ нақ бошимга тушган эди! — Исмоил гапининг исботи учун шапкасини ечиб, аллақандай тўқ жигарранг тусга кирган тепакал бошини кўрсатди. — Худди мана шу еримга урилса бўладими, палакат!

Саратов вилоят Озин районида истиқомат қилувчи чўпон Исмоил Ҳасановнинг хонадонида ўтирибмиз. Чақмоқ 90-йилларнинг бошидаёқ уни «ёқтириб» қолганини илк бор «кўрсатган» эди. Ўша куни Исмоил яхши эслайди. Бир кун аввал «шармандали» туш кўрибди. Тушида молларини ҳайдаб келаётган эмишу, бутун уст-боши йиртиқ-ямоқ эмиш.

— Биласанми, курткам илма-тешик, иштоним ит талагандек дабдала, оёғимдаги кедимнинг пошнаси йўқмиш. Келаяпману, таниш-билишлар бу аҳволимни пайқамайди. Ҳаммаси кулиб қарайди, «раҳмат санга, Ҳасан», дейди (Ҳасан менинг лақабим).

Эртаси эрталаб Исмоил моллар подасини қирга олиб чиқишдан аввал бостирмага кириб резинка этигини узоқ қидирди. Авваллари бунақа одати йўқ эди. Ертўлага ҳам тушиб кўрди, чордоққа ҳам чиқди. Қандайдир ички бир овоз резинка пойабзал киймасанг бўлмайди, деётгандек эди. Бир неча соат тимирскилагандан сўнг эски лаш-лушлар орасидан резинка ботинкасини топиб олгани унинг ҳаётини сақлаб қолди.

Тушга яқин пода устида қуюқ, қора булутлар тўпланди. Исмоил отдан тушганини билади. Ўша заҳоти биров бошига болта билан тушириб қолгандек, оёғлари тиззасигача ерга кириб кетгандек бўлди. У ўзига келганда парча-парча бўлиб кетган сигир гўштлари орасида ётар эди. Чақмоқ урилганда Ҳасановнинг кийим-бошини бурда-бурда қилиб ташлаган. Ўнта сигирни, отни нимталаган чўпоннинг оёғидаги резинка ботинка ҳам йиртилиб кетган, аммо ўзининг жони соғ эди.

— Фақат қўлим анчагача қалтироқ бўлиб юрди. Елкамда куйган жойнинг изи қолди, — дейди Исмоил. — Ҳаммадан ҳам хўжалик мазза қилди. Жамоа аъзолари бир йил маош нималигини билмаган эди. Сигир гўшти билан ора очиқ қилинди. Одамлар тўйиб гўшт еди. Ҳамма хурсанд!

Одатда, чақмоқ урган одам тирик қолмайди. Ҳисоб-китобларга қараганда, яшиннинг (шарсимон эмас, «оддий» «чизиқли» яшиннинг) қуввати 200 минг ампер, иссиқлиги эса 30 миллион даража бўлади. Бу эса қуёш сатҳидаги ҳароратдан баландроқдир. Баъзан яшин урган одамдан бир ҳовуч кул қолади, холос. Шунингдек чақмоқ одамни болта билан чопгандек танасини қоқ иккига айириб ташлаши ҳам мумкин. Аммо шундай ҳолатлар ҳам бўладики, ақл бовар қилмайди. Масалан, чақмоқ одамнинг сочини устара билан қиргандек, бошини сип-силлиқ кал қилиб қўйиши мумкин, ўзига эса бало ҳам урмайди. Шундай ажабтовур ҳодисалар ҳам бўлган. Чақмоқ урганда одамнинг киссасидаги барча танга пуллар эриб, бир бўлак темир парчасига айланиб қолган, қоғоз пуллар эса ҳатто тутаб ҳам қўймаган. Ёки чақмоқ одамнинг кўкрагидан кириб, курагидан чиқиб кетган, кийимида биронта куйган аломат қолмаган. Яшин урган одам эса ҳаёт билан видолашиш ўрнига ўзини бағоят соғлом ҳис қилиб юраверган...

Қудратли учқун баъзи «мижозлари»ни ёқтириб қолади шекилли. Бировни тил тортирмай ўлдиради, бошқа бировни эса «севиб қоладими» нима бало, қайта-қайта ураверадию, зиён етказмайди. Исмоил Ҳасанов ҳам чақмоқ «ёқтириб қолган»лардан бири шекилли.

— Тўрт йил аввал мени яна чақмоқ урди, — деб давом этади Ҳасанов. — Бу сафар пода боқаётганим йўқ эди. Томорқада картошка суғораётгандим. Ёмғир ёғиб қолди. Ўзим хоходан қурган чайлага кириб пана бўлдим. Бирдан ҳаммаёқ ёришиб кетди. Кўз олдим қоронғулашиб, қулоқларим шанғиллаб кетди. Чақмоқ болдиримдан кириб, товонимдан чиқиб кетди. Ўнг оёғимдаги пайпоғим билан ботинкам куйиб кўмирга айланди. Қарасам, юрагим тўхтаб қолаётгандек. Аммо аввалги сафар чақмоқ билан »чўқишганимда»ги тажрибадан келиб чиқиб, чалқанча ётиб олдим-да, ўзимни ўзим юрагимни кафтим билан массаж қилдим.

У иккинчи «учрашувдан» қолган хотира — ўнг оёғидаги чандиқни кўрсатди.

— Худо ҳаққи, учинчи марта чақмоқ уришига хотиним айбдор. Ишга кетаётганимда янги шапка кийгизмаса, шу иш бўлмасди. Чақмоқ ўша лаънати шапка деб мени «излаб топди». — Исмоил тепакал бошига имо қилди.

Ўтган йил кузда мол боқиб юрганида айниқса қаттиқ момоқалдироқ бўлди. Сигирлар шу яқиндаги ўрмон ичига югуриб қолди.

— Мен моллар кетидан бориб, каттакон эман дарахти тагидан ўтаётган эдим, биров бошимга қамчи билан қарсиллатиб тушириб қолгандек бўлди. Бир неча марта ўмболоқ ошиб кетдим. Хушимга келиб қарасам балчиқ орасида мук тушиб ётибман, бошимдаги шапкам ерда ёниб ётибди. Эман дарахти эса икки одам бўйи баланд жойидан худди портлаб кетганга ўхшайди. Тепакал бошим омон қолдию, ранги ўзгарди, холос. Аввал жигарранг эди, энди тўқ жигарранг тусга кирди.

Молбоқарлик касби юзасидан муттасил дала кезадиган Ҳасанов чақмоқ қайси даланинг қайси нуқтасини «яхши кўришини» анча ўрганиб олди. Шунақа жойларга белги қилиб, тош қўядиган бўлди. Булар — унча баланд бўлмаган тепаликлар бўлиб, илмий тилда «яшин ини» деб аталаркан. Ҳасанов бунақанги «ин»ларни кавлаб, бирон нарса топиш илинжида эмас, етти чақирим нарига қочиш учун уларнинг «харитасини» чизган...

ҲАРБИЙ ҲИЙЛА

Светлана билан аспирантурага кирган йили танишиб қолган эдик. У ҳам худди мен каби фақат илм қудуғини қазиш билан овора эди. Шунча хушомадларимга қарамай менга асло парво қилмасди. Ёлғон бўлмасин, бир-икки бор уйига (фақат квартиранинг эшигигача, холос) кузатиб қўйишга муяссар бўлдим. Бироқ тез орада аҳвол бутунлай ўзариб кетди.

Унинг уйи олдидан ўтаётиб, йўлакда бир неча милиция машинаси турганини кўриб, капалагим учиб кетди: мабодо Света бирон фалокатга учраган бўлса-я? Аспирантлик гувоҳномамни олиб, милиционернинг бурни тагида силтаб, прокуратурадан эканлигимни айтдим. Милиционер дарҳол қўлини чаккасига қўйиб "честь" берди ва мени ўтказиб юборди. Шу заҳоти бир ёшгина лейтенант мени учинчи қаватга

тўртинчи қаватда яшашини эслаб, сал ўзимни қўлга олдим. Аммо лейтенант мени терговчи, деб ўйлаб, учинчи қаватдаги қотиллик юз берган квартирага олиб кирди. Ҳаммаёқ қонга бўялиб ётганлигини кўриб, ҳушимдан кетаёздим ва узр сўраб, зинапоя майдончасига қочиб чиқ-

қаватга отилдим. Яхшиямки, Света уйда экан. Афтидан, қиёфам ҳақиқатан ҳам ниҳоятда абгор ҳолатда бўлган шекилли, у елиб-югуриб, атрофимда парвона бўла бошлади. Иссиқ чой дамлаб, дастурхонга турли ноз-неъматларни уюб ташлади. Мен ишлатган "ҳарбий ҳийла"ни эши-

масдан, шу ерда қолишимни маслаҳат берди. Шу кеча тонггача қолдим. Ана шу тариқа яқинлашиб кетдим. Ҳали-ҳали бир-биримизга ҳазил қиламиз: ҳақиқий терговчи етиб келгач, "прокуратура"дан келган терговчининг қаёққа гум бўлганлигини ўйлаб, шўрлик лейтенантнинг роса боши қотган бўлса керак.

Хориж матбуотидан.

ҲОРДИҚ МАНЗИЛИ

Абдулла ОРИПОВ:

Тингланг, бу абадий
садо бўлади,
Гадонинг душмани
гадо бўлади.
Иккиси бир-бирин
еб тугатгунча,
Ўртада бу дунё адо бўлади.

Муҳаммад ЮСУФ:

Ёмон кунлар бир куни
яхши бўлар-у,
Ёмон одам яхши бўлмас
ҳеч қачон.

«ШОҲНОМА»:

Бировга соғинса
ҳар ким ёмонлик
Ниҳоят ул ўзи
топмас омонлик.

Абдулла ТУРДИЕВ:

Бободеҳқон мушкулин —
кушод айла, худойим,
Ҳар яхшини ёмонга — устод
айла, худойим.

ТИЛАМЧИ

Машинада кетаётиб, чорраҳага келганда қизил чироқ ёнди-ю, тўхтаб турдик. Шу вақт бир қўли йўқ ёшгина йигит машина ёнига келиб "хайр" қилинг, деб йиғламсираб турарди. "Бечора", дейман, шундай ёш, норғул йигит, ногирон бўлиб қолибди, деб унга ачинаман, раҳмим келиб ёнимдан юз сўм чиқариб бердим. Эртаси ҳам, ундан кейинги кун ҳам шундай бўлди. Кечқурун уйга қайтиб келганимда ҳам кўз олдимдан ўша келишган йигитнинг қиёфаси кетмасди. Бир қўли йўқ экан, ўқиса бўлмайдими, ё бирор ўзига яраша иш топиб олсачи, ҳали ёш экан, куч-қувватга тўлган пайти, деб ўйлайман.

Шундан сўнг, ўша томонларга йўлим тушмади. Тиламчи йигит бўлса ёдимдан кўтарилгандай.

Иттифоқо бир куни яқин қариндошларимизникига тўйга бордик. Одам кўп, ҳамма қариндош-уруғлар шунда жамул-жам. Бунақа вақтда анчадан бери кўришмаган қадрдонлар бир-бирлари билан ялаб-юлқашиб кетишади. "Ойинг сиҳат-саломатми, нега тўйга олиб кела қолмадинг", "Ўзинг қаерда ишлаяпсан?", "Болаларинг яхшими", хуллас, гап кўп.

Шу вақт қарасам, тўйда бир келишган йигит хизмат қилиб юрибди. Кўзимга жуда ҳам иссиқ кўринди, уни қаердадир кўрганман. Жуда-жуда таниш чеҳралар. Ўйлаб-ўйимга етолмайман. Тўйда турибмиз-у, кўзим ўшанда, уёққа ўтса ҳам қарайман, буёққа ўтса ҳам.

— Қаерда уни кўрган эдим... Хуллас, тўй ниҳоясига етди. Кетдик, уйга борагунча кўз олдимдан кетмади унинг қиёфаси. Чиройли, хуснדор йигит ҳар қандай одамни ҳам ўзига тортади, юзида сакинаси бордай.

Эрталаб Обиджон келди. У менинг машинамни ҳайдайди, ажойиб, садоқатли йигит. Нонуштадан кейин дала боғимга йўл олдик. Бугун бозордан бир неча дона олма кўчати олиб бориб боғга экмоқчиман. Яна ўша чорраҳа олдида тўхтаб қолдик. Қарасам, ўша қўли йўқ йигит ҳалиям тиламчилик қилиб турибди. Чеҳраси менга жуда-жуда ҳам таниш.

Обиджон менга юзланди:

— Вой, мана бу йигит кечаги тўйда хизмат этиб юрган эди-ку. "Тавба-тавба", — деб ёқа ушлади ҳайдовчи.

Миямга бир нарса келдию урилди. Оббо, бу қанақаси бўлди ўзи. Бу шумтака гадой алдамчи, фирибгар экан-ку! Қаранг, бир қўлини костюми ичига беркитиб олибди. Синчковлик билан қарасангиз, билиниб қолади. Обиджонга — балли, эсинг жойида экан, таниб қолдинг. Мен ҳардам-ҳаёлда юрган эдим, ўйлаб-ўйимга ета олмай", дедим.

Шу вақт кўк чироқ ёнди. Машина юриб кетди. Дала боғи томон кетамиз. Кўклам, дов-дарахтлар қийғос гуллаган. Ҳардам хаёлдаман. Ўша кўча юзасидан бир қўлини ичига беркитиб олган тиламчи гадой йигит кўз ўнгимдан сира кетмайди. Уни шунчалик алдоқчилик қилишига нима, ким мажбур этди экан?! Бу мен учун гўё очилмас бир жумбоқ. Хаёлимда эса унинг нигун қиёфаси.

Мақсуд ҚОРИЕВ

ОНАЖОН

Қатра

Дадамдан сўрадим.

— Дада, нима учун "жаннат оналар оёғи остидадир" дейишади?

— Бир кўз ўнгингга келтиргина қизим, мактабга сўмкангни кўтариб бориб, кўтариб келгунингча қанча чарчайсан, тўғрими?

— Ҳа, тўғри.

— Оналар эса фарзандини ёруғ дунёга келтиргунича тўққиз ойу тўққиз кун кечаю кундуз қорнида кўтариб юради. Не-не азоблар билан катта қилади. Шунинг учун ҳадису шарифларда онанинг на-қадар улуғлигини таърифлайди. Оналар дуосини олиш эса — бахт. Сени бағрида кўтариб юрган бир куни учун бир умр хизмат қилсанг ҳам кам.

Суҳбатимизни эшитиб турган онажонимга қарасам кўзларида икки томчи севич ёшлари турибди. Маҳкам қучоқлаб, юзларидан ўпиб қўйдим...

Зарифа ДИЛМУРОДОВА.
Алишер Навоий номидаги республика санъат лицейи ўқувчиси.

ҚИШЛОҚДАГИЛАР ТУШУНИШИ ҚИЙИН

Аёл киши автомашина минишини ижобий баҳолайман. Биз ривожланаётган мамлакатда яшаяпмиз. Бир нечта чет мамлакатларда бўлганман. Аёлларни рулда кўриш мумкин. Фақат қишлоқдагилар тушунишмайди. Ўзларини қаричи билан ўлчаб, ҳар хил асоссиз гап-сўзлар қилиб юрадими-ей?

Акбаржон ҲОЖИМАТОВ,
Кува туманидаги «Мирзараҳим Ҳожиматов» фермер хўжалиги бошлиғи.

КАМ ЖОЙИ ЙЎҚ

Аёлларнинг машина ҳайдаши қайсидир маънода ривожланиш маҳсулидир. Улар бу борада ҳам бошқа давлатлар аёлларидан кам жойи йўқлигини кўрсатиб бераётир. Ўзбек аёллари нафақат зардўзлик, тикувчилик, балки ҳайдовчиликда ҳам ўзларини кўрсатишаётир.

Жамшид НАЗАРОВ,
"Орият доно" радиоси спорт шарҳловчиси.

ҒАРБГА ТАҚЛИД ЭМАСМИ?

Аёлларнинг машина хайдашини Ғарбга тақлид, деб ҳисоблайман. Чунки Ғарбда кўп аёллар рулда ўтиришади. Лекин Шарқ аёлларига машина хайдаш ярашмайди. Ўзбек аёллари иффат учун яралган, деб ўйлайман.

Нозима ҚОСИМОВА,
Тошкент шаҳри,
талаба.

ҚИЗИМНИ ҲАМ ҲАЙДОВЧИЛИККА ЎҚИТАМАН

Менинг рафиқам — тўрт нафар балоғатга етмаган фарзандимнинг онаси. Шифокор. Турмуш ўртоғим ўқиб ҳайдовчилик гувоҳномасини олганига беш йил бўлди. Бемалол рулда юра олади, ҳатто автомобилдаги айрим носозликларни ҳам тузатади. Болаларимизни болалар боғчасига, мактабга олиб боради ва уларни қайтариб олиб келади. Хизмат вазифам масъулиятли. Ишдан кечроқ қайтаман. Айниқса, шундай кунлари рафиқамнинг автомашинани ҳайдай олиши жонга оро. У автомашинани жуда покиза ва саришта тутади.

Насиб этса, қизим катта бўлганда, албатта, ҳайдовчиликка ўқитаман. Бу ҳам бир касб.

Давронбек РУСТАМБЕКОВ,
Андижон шаҳри, Саттор Обидов кўчаси, 9-уй.

ТЕМИР ХОТИНЛАР

Айрим аёлларга эрдан кўра машина афзалроқ бўлиб қолди, шекилли. «Темир хотин»лар темирни эгаллашяпти. Бугун машина бошқараётган аёл эртага эрини ҳам бошқаради. Истардимки, аёл уйни бошқарса...

Холиқназар ЖЎРАБОЕВ,
Фарғона шаҳри,
Хўжанд кўчаси,
5-уй.

ЭПЛАШЯПТИМИ, ҲАЙДАЙВЕРИШСИН!

Автомашина ҳайдаб кетаётган аёлларни тез-тез кўриб ўрганиб ҳам қолдик. Улар хою-ҳавас учун эмас, балки зарурат учун хайдашяпти деб ўйлайман. Эплашяптими, ҳайдайверишсин.

Назира ТОШПЎЛАТОВА,
Ўзбекистон Жаҳон тиллари университети халқаро журналистика факультети ўқитувчиси.

Спорт оламида

ЮРАК ХУРУЖИДАН ВАФОТ ЭТДИ

Жанубий Африка Республикасининг Дурбан шаҳрида ўтаётган ёшлар ўртасидаги жаҳон чемпионатида фожиа юз берди. Ирландия ва Янги Зеландия терма жамоалари ўртасидаги баҳсда ирландиялик-лар ҳужумчиси Жон Маккол майдонда йиқилганича қайтиб турмади. Шошилинч касалхонага ётқизилган ёш спортчига врачлар ҳам ёрдам бериша олмади — у юрак хуружидан вафот этди.

ЁЗГИ ОЛИМПИДА МАШЪАЛАСИ

25 март куни Грециянинг Олимпия шаҳарчасида шу йил августда Афинада ўтадиган XXVIII ёзги олимпиада машъаласи ёндирилди. Бу тадбирнинг айнан шу куни ўтказилишининг ўзига хос сабаби бор. Чунки 25 март Грециянинг миллий байрами — Мустақиллик кунидир. Машъаланинг ёқилиши шундай қутлуғ кунга тўғри келди.

Тантанада мамлакат президенти Костис Стефанопулос, Халқаро Олимпия қўмитаси президенти Жан Рогге ва мусобақа ташкилий қўмитаси президенти Жанна Ангелопус — Даскалакилар ҳам иштирок этди.

Машъалани таниқли актриса Талия Прокопиу олов олдирди. Сўнгра эстафетани тўрт карра олимпия чемпиони, россиялик ёзувчи Александр Попов қабул қилиб олди. Попов Сидней олимпиадасида кумуш медалга сазовор бўлганди.

Ўз тарихида илк маротаба Олимпия ўйинлари машъаласи беш қитъани ҳам айланиб чиқади. Машъала режа бўйича 11 минг нафар спортчининг қўлидан қўлига ўтади. Эстафета 78 кун давом этиб, 13 августда Афинадаги "Олимпия" стадионига келтирилади.

РИНГДА АЁЛЛАР

Голландиялик Люсия Рийхер аёллар ўртасида профессионал бокс бўйича моҳир спортчилардан бири саналади. У 24 апрель куни GBU версияси бўйича жаҳон чемпионлиги учун ярим ўрта вазн тоифасида Лейла Маккартерга қарши жанг ўтказиши кутилмоқда. Рийхер бундай унвон учун биринчи маротаба рингга чиқади. У шу кунга қадар кикбоксинг бўйича тўрт карра жаҳон чемпиони унвонига сазовор бўлган.

Люсия ва Лейлалар ўртасидаги жанг Лос-Анжелесда Виталий Кличко — Корри Сандреслар беллашувидан аввал бўлиб ўтади.

74 МИЛЛИОН ДОЛЛАР ФОЙДА КУТИЛАЁТИР

Эртага Баҳрайнда "Формула-1" пойгасининг навбатдаги босқичига старт берилади. Мусобақа ташкилотчиларининг мазкур баҳслардан 74 миллион АҚШ доллари миқдорида фойда кўриши кутилмоқда. Бу фойда чипталар сотувидан эмас, балки, меҳмонхоналар ижарасидан олинади, дея хабар қилади РИА "Новости".

Мусобақани 40 мингдан ортиқ мухлис томоша қилиш имконияти мавжуд. Ташкилотчилар автодром қурилиши учун 150 миллион доллар маблағ сарфлаган.

ТАЙСОН САНКТ-ПЕТЕРБУРГГА КЕЛАДИ...МИ?

"Невский Спорт"нинг маълум қилишича, ўта оғир вазндаги боксчи Майк Тайсон шу йил Санкт-Петербургда жанг ўтказиши мумкин. Бу ҳақда россиялик боксчи Николай Валиевнинг промоутери Олег Шалаев матбуот анжуманида айтиб ўтди. Шалаевнинг гапларига қараганда, агар "Темир Майк"нинг менежери Шелли Финкли билан музокаралар ижобий якун топса, россиялик мухлислар Валиев — Тайсон жангининг гувоҳи бўлишади.

РОЖЕ ЛЕМЕРР ШАРТНОМАСИНИ УЗАЙТИРДИ

Француз мураббийи Роже Лемерр Тунис Футбол федерацияси билан шартнома муддатини 2006 йилгача узайтирди. Бунга Тунис миллий терма жамоасининг унинг раҳбарлигида Афина кубоги баҳсларида ғалаба қозонганлиги сабаб бўлди.

Ёдингизда бўлса, бу мутахассис бош мураббийлигида 2000 йилги Европа чемпионатида Франция терма жамоаси ғолиб чиққанди. Роже Лемеррнинг олдига Тунис терма жамоасини 2006 йилда Германияда ўтадиган навбатдаги жаҳон чемпионатига олиб чиқиш вазифаси қўйилган.

Эркин ХОЛБОБО тайёрлади.

Биласизми?

Милодийни хижрийга ўтказиш учун милодийни 1,03 га кўпайтириб ундан 621 айрилади.

Хижрийни милодийга ўтказиш учун хижрийни 0,95 га кўпайтириб, чиққан натижага 622 қўшилади.

Жаҳонда бўлай десанг,
яъни дил жўй
Дуогўй топ, дуогўй топ,
дуогўй.

Сўфи ОЛЛОЁР

«Миллий тикланиш» газетаси таҳририяти «Ўзбекистон овози» газетаси бўлим мудири Равшан Шодиевга волидаи муҳтарамаси

Негби ая ШОДИЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади

Алла ПУГАЧЕВА:

«ҚАРЕТА БЕРИНГ МЕНГА, ҚАРЕТА!»

200 минг долларлик совға

Киркоров билан унинг ҳомийлиги остида эстрада осмонида эндигина ёришиб келаётган ёшгина юлдуз — Анастасия Стоцкая ўртасидаги ишқий саргузаштлар санъат аҳли орасида тинимсиз «чайналаётганлигига» қарамай Филипп Бедросович ўз жуфти ҳалолига бўлган садоқатини яна бир карра намойиш қилди.

Пойтахт санъаткорлари давраси турмуш қурганларига 10 йил тўлиши муносабати билан Алла Борисовнага Филипп томонидан қилинган шоҳона совғани, яъни уч от қўшилган серҳашам фойтунни қизғин муҳокама қилмоқда. Совға ғаройиб экзотикагина эмас, балки рамзий бахт белгиси ҳамдир: санъат олами чўққисидаги бу иккала бетакрор ижодкор ўзлари аҳд-паймон қилган кунларида ЗАГС идорасидан тўғри учта араби арғумоқ қўшилган «рус тройка»сига ўтириб шамолдек елиб кетган эдилар.

Тўйларининг бир йиллиги муносабати билан Киркоров Пугачевага бриллиант кўзли узук ҳамда айнан келинни ЗАГСга олиб келган лимузинга ўхшаш, фақат салонига пушти рангли мато қопланган ва тепаси «юлдузли осмон» сингари безатилган оппоқ лимузин ҳадя қилган эди. Лимузин сотиб юборилгач эса, Филипп тарихий сананинг 10 йиллигига атаб ўзининг «якка-ю ягона маҳбуба»сига бундан ҳам зўрроқ совға тақдим этишга ваъда берганди. Ва ниҳоят, айтилган кунда совға қанчалик қиммат бўлмасин, қилт этмасдан 200 минг долларни нақд санаб берди. Ҳозирча учқур арғумоқлар хусусий отхоналардан бирида сақланмоқда. Ҳазил-ҳазил билан Алла Борисовна ўзига муносиб карета изламоқда. Айтишларича, Пугачева айнан Буюк Екатериникига ўхшаш каретага буюртма бермоқчи эмиш. Мабодо барча ишлар кўнгилдагидек давом этса Аллахоним учун мўлжалланган ғаройиб улов воситаси унинг таваллуд кунига — яъни 15 апрелга тайёр бўлади.

КУЛРАНГ ҚАРОҚЧИЛАР УЧУН «ЭЛЕКТР СТУЛ»

Кремлдаги каламушлар сони пойтахт аҳолиси сонига қараганда қирқ карра кўпроқдир. Бошқача қилиб айтганда, ҳар бир москваликка тахминан икки взводдан кемирувчи тўғри келади. Ҳукуматнинг қадимий хоналари-ю йўлакларида чиниққан думли «чаққон»ларга қарши қўлланилмаган биронта ҳам восита қолмади.

Кремлда истиқомат қилувчи бу маҳлуқларга ҳеч қанақа заҳар таъсир қилмайди — улар бу ҳар қандай дорини одатдаги овқат ўрнида бемалол ҳазм қиладилар. Каламушлар учун қўйилган қопқонларга эса негадир ҳар гал президент маъмуриятида хизмат қилувчи хипчабел ходималар тушиб қолаверади.

Охир-оқибатда каламушларга қарши курашда янги электротехника тизимидан фойдаланишга қарор қилинди. Кемирувчиларга аввал электр токи қуввати билан таъсир кўрсатилади, натижада улар талвасага тушиб, пана жой қидириб қолади. Каламушларга мўлжалланган бир дона ҳақиқий «электр стул»нинг баҳоси бир неча минг долларни ташкил этади. Кремлда ана шундай «электр стул»ларнинг 25 таси ўрнатилган. Каламушлар масаласи билан яхши таниш бўлган бир маҳаллий хўжалик раҳбарининг айтишига қараганда, «бундан бир неча йил аввал Кремль биноларидаги каламушлар муаммоси жуда катта ташвиш туғдирган. Аммо, электротехника бу борада мўъжиза яратди, дейиш мумкин: бугунги Кремлда бу масала тўла ҳал бўлган». Яқинда энг сўнгги каламушни тутиб олишган эмиш. Қолган барча каламушлар қўшни уйларга яшириниб олган бўлса, ажаб эмас...

ХАСИС ХОТИНСИЗ ҚОЛДИ

Ҳиндистонлик қиз ўз тўйида куёвжўрага турмушга чиқди

Авваллари қалин пули тўлашга қурби етмаган Ўрта Осиё йигитларига уйланиш қанчалик қийин бўлган бўлса, бугунги кунда ҳинд қизлари учун ҳам эрга тегиш шунчалик мушкул. Негаки ҳиндларда қалинни қиз томон тўлайди ва ундан ташқари келиннинг сепи-ю куёв томоннинг сарпо-суруқлари ҳам, никоҳ тўйининг барча чиқимлари-ю ёшларнинг тўйдан кейинги саёҳати билан боғлиқ сарф-харажатлар ҳам шўрлик келиннинг бўйнига тушади. Қизи кўп хонадонларнинг аҳволини-ку гапирмаса ҳам бўлади. Кўпчилик мамлакатларда бўлгани каби Ҳиндистонда ҳам бечораҳол қизга харидор топилиши жуда қийин муаммо ҳисобланади.

Индирага уйланаётган куёв нафақат хомсемиз, балки ўта очкўз, таъмагир ҳам чиқди. Фотиҳа тўйидан кейинги даврда у қайнотасидан муттасил ё пул, ё идиш-товоқ, кийим-кечак ёки маиший техника буюмларини талаб қилишдан чарчамади. Бироқ айни никоҳ ўқиладиган энг муҳим пайтда қилган «қилиғи» бечора куёвга ниҳоятда қимматга тушди. Нега дейсизми? Қарангки, бетамиз куёвга мотоциклсиз никоҳ татимас эмиш. У бўлғуси қайнотасидан тўйхона залига ҳаммага кўз-кўз қилиб Японияда йиғилган ҳақиқий «Хонда» мотоциклини қўйиб қўйишни талаб қилди.

Худди шу лаҳзада келиннинг сабр косаси тўлиб тошди ва тўйхонада йиғилган меҳмонларга қарата: "... Етар, тоқатим тоқ бўлди. Ораларингизда мени хотинликка оладиган талабгор мард бўлса, майдонга чиқсин!", — дея хитоб қилди. Меҳмонлар орасидан мотоциклсиз уйланишга рози бўлган муносиб қаллиқ ҳам топила қолди. Ким дейсизми? Бу уйланаётган куёвнинг гувоҳи, яъни куёвжўра эди. Шундай қилиб, тўй ўтди. Очкўз куёв эса ҳам хотинсиз, ҳам "Хонда"сиз қолди.

БАНКАЛАРДАН ҚУРИЛГАН УЙЛАР

Американинг "Инсоният учун турар жой" хайрия ташкилоти АҚШ аҳолисига жамият ҳаётини фаровонлаштириш учун пул эмас, йўқ (америкаликлардан пул ундириш амри маҳол) атиги салқин ичимликлар ёки қайноқ ичимликлардан бўшаган, яъни фойдаланилган алюмин банкаларни эҳсон қилишларини сўраб мурожаат қилмоқда.

Ҳисоб-китобларга қараганда ҳар бир америкалик оилага атиги биттагина шунақа банка (алюминий қотишмадан ясалган идиш таркибида қимматбаҳо рангли металл борлиги тахмин қилинмоқда)ни топширган тақдирда ҳам, йиғилган маблағга ёшлар ва камхарж оилалар учун 290 та уй қуриш мумкин бўлади. Агар АҚШ аҳолиси онгли равишда йил давомида ўзлари ичган ҳар қандай ичимликдан бўшаган идишни жамият фаровонлиги йўлида хайр-эҳсон қилсалар, 21.708 та уй қурилишига кўмаклашган бўлардилар. Ҳозирча эса реклама плакатлари барчани қуйидаги сўзлар билан даъват этмоқда: билингки, бўшаган пиво ёки пепси идишини ташлаб юбораётиб, кимнидир бутун бир сантиметрлик турар жой майдонидан маҳрум қилган бўласиз... Бундай хитобларни кўпчилик тўғри тушуниб етмоқда. Ҳарқалай, 1976 йилдан буён америкалик хайриячилар жаҳондаги 80 та мамлакатда юқорида айтиб ўтилган усулда 125 мингта уйни қуриб, фойдаланишга топширдилар. Дарвоқе, бунда уларнинг ўзлари ҳам анча-мунча пул ишлаб олдилар. Чунки хайрия фаолияти билан шуғулланиш Америкада даромад келтирувчи соҳалардан ҳисобланади. Бугун эса улар ўз тажрибаларини Россия билан ўртоқлашмоқдалар.

Хориж матбуотидан
Насиба УСМОНОВА таржимаси

Milliy tiklanish

Муассис: Миллий тикланиш демократик партияси

Бош муҳаррир: Иброҳим ҒАФУРОВ

Нашр учун масъул: Дилмурод ҚИРҒИЗБОЕВ

Телефонлар: қабулхона — 133-67-51, бўлимлар —136-58-80, 136-58-73

Газета 014-рақам билан рўйхатдан ўтган. Буюртма: Г — 530. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда .

Газета IBM компютерида терилди ва саҳифаланди. Саҳифаловчи: Раъно ИСМАИЛОВА Босишга топшириш вақти 20.00 Адади: 1526 нусха

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32 уй

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй

Босишга топширилди 20.00